

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගය 2021 - 2024

"උසස් ජීවන තත්ත්වයක් උදෙසා
උසස් ගුණාත්මක භාවයෙන් යුතු
අන්තර්ගතභාවයක් ඇති කිරීම"

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
இலங்கை மத்திய வங்கி
CENTRAL BANK OF SRI LANKA

අන්තර්ගතය

1. හැඳින්වීම	4
1.1 ශ්‍රී ලංකාව සඳහා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයක් සකස් කිරීමේ වැදගත්කම	4
1.2 දැක්ම	5
1.3 මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය අර්ථ දැක්වීම	6
2. ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි වර්තමාන තත්ත්වය	6
2.1 නියාමන මැදිහත්වීම මත පදනම්ව ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය සේවා සපයන්නන් වර්ගීකරණය කිරීම	7
2.2 ඉලක්කගත ක්ෂේත්‍රයන් හි පවත්නා පරතරයන් හා ඊට පාදක වූ ගැටලු වල සාරාංශය	8
3. උපාය මාර්ගික රාමුව	11
3.1 ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගික රාමුව	11
3.2 මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි අංගයන්	12
3.2.1 01 වන අංගය : සිප්ටල් මූල්‍ය සහ ගෙවීම්	12
3.2.2 02 වන අංගය : ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී මූල්‍ය	13
3.2.3 03 වන අංගය : පාරිභෝගික ආරක්ෂණය	13
3.2.4 04 වන අංගය : මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ධාරිතා ගොඩනැංවීම	14
4. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි සක්‍රීයක	15
4.1 සක්‍රීයක 1 : දත්ත	15
4.2 සක්‍රීයක 2 : යටිතල පහසුකම්	15
4.3 සක්‍රීයක 3 : ප්‍රතිපත්තිමය මෙවලම් සහ නියාමන පරිසර සක්‍රීය කිරීම	16
5. සම්බන්ධීකරණය හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදයන්	17
5.1 මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික කවුන්සිලය	18
5.2 කළමනාකරණ කමිටුව	18
5.3 ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම්	18
5.4 මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ලේකම් කාර්යාලය	18
6. නිරීක්ෂණය හා ඇගයීම	19
7. නිගමන සහ ඉදිරි දැක්ම	20
7.1 සවිස්තරාත්මක ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලසුම් සහ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් විපරම	20
7.2 දත්ත යටිතල පහසුකම් ශක්තිමත් කිරීම	21
7.3 මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ප්‍රතිඵල සහ අතරමැදි සමාලෝචනයක් සන්නිවේදනය කිරීම	21

ඇමුණුම 1 : මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන පාර්ශවකරුවන්
ඇමුණුම 2 : 2018/2019 මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණය මගින් අනාවරණය වූ ප්‍රධාන කරුණු

විධායක සාරාංශය

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය, දර්ශනවශයෙන් මිදීමට සහ විධිමත් ලෙස ආර්ථිකය සඳහා දායක වීමට තනි පුද්ගලයන් සහ ආයතන දරන ප්‍රයත්නයන්ට සහය වීම සඳහා රජය විසින් සිදු කරනු ලබන බොහෝ මූලපිරීම් වල කේන්ද්‍රීය සංකල්පයකි.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ළඟා කරගැනීම මගින් පමණක් දිළිඳුකම පිටු දැකීමට නොහැකි වුවද, ඒ තරහා ඉහළ ජීවන මට්ටමක් ළඟා කර ගැනීමට හැකියාව ඇත. මූල්‍ය සේවා සඳහා ප්‍රවේශ වීම හා ඒවා භාවිත කිරීම මෙන්ම මූල්‍යමය වශයෙන් බැහැරව සිටින ජන කොටස් සඳහා ඉදිරි දැක්මකින් යුතුව ඔවුන්ගේ මූල්‍ය කළමනාකරණය කිරීමට මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සහය වේ. එවන් මූල්‍ය කළමනාකරණයක් පැවතීම තුළින් වැදගත් අවස්ථාවන් උදාකර ගැනීමටත් ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නංවා ගැනීමටත් ඔවුනට හැකියාව ලැබේ.

පසුගිය වසර ගණනාවක් මුළුල්ලෙහිම ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉස්මතු වූ, මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවා සඳහා ප්‍රවේශය මේ වන විට සාපේක්ෂව ඉහළ මට්ටමක පවතී.

එවැනි පසුබිමක් තුළ, මෙම මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය, ශ්‍රී ලංකාවේ පුද්ගලයන් හා ව්‍යාපාරයන් හට පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි, ඵලදායී, කාර්යක්ෂම සහ දැරිය හැකි මූල්‍ය සේවාවන් ලබා ගැනීම සඳහා පහසුකම් සැලසීම අරමුණු කර ගනිමින් හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.

මෙම ලේඛනය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය ඇතුළත් වේ. මෙම ජාතික උපායමාර්ගය මගින්, සියලුම පාර්ශවකරුවන්ට එකම දිශානතියක් කරා ගමන් කරමින් ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීමට අවශ්‍ය දීර්ඝ කාලීන, විස්තීර්ණ, ප්‍රමිතිගත මෙන්ම මහා සම්බන්ධීකරණයක් සහිත ප්‍රවේශයක් ලබාදෙනු ඇත.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය යනු සැබැවින්ම අභියෝගයකි. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳව සැලකිය යුතු දියුණුවක් ලබා ඇති වටපිටාවක වුවද ඉහළ ඉලක්ක කරා ළඟා වීම කෙරෙහි තවමත් විවිධාකාරයේ බාධාවන් පවතී. මූල්‍ය සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශ වීමට ඇති බාධක ජය ගැනීමට නම් මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවාවන්ගේ භාවිතය ඉහළ නැංවීමට ඇති ශක්‍යතාවය පිළිබඳව සොයා බැලිය යුතුය. එමෙන්ම, සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ මට්ටමක පවතින ඩිජිටල් ගෙවීම් වලට සාපේක්ෂව ගෙවීම් පද්ධති ඩිජිටල්කරණය කිරීම සඳහා ද ඉහළ ශක්‍යතාවයක් පවතී.

මේ අනුව සලකා බලන විට මෙම ජාතික ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සියලු පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ කර ගනිමින්, වඩා පරිපූර්ණ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයක් ළඟා කර ගැනීම සඳහා වන කාලෝචිත මූල පිරීමක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ වන ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවේ (IFC) IFC-DFAT Women in Work වැඩසටහන යටතේ තාක්ෂණික හා මූල්‍ය සහයෝගය සහිතව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මූලිකත්වය ගෙන දියත් කරනු ලබන බහු-පාර්ශවීය උත්සාහයකි.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳව වන ජාතික ප්‍රතිපත්තිය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා විවිධ රාජ්‍ය ආයතන මෙන්ම අනෙකුත් රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශයේ පාර්ශවකරුවන් ද ඇතුළුව සියලුම පාර්ශවකරුවන්ගේ ඉහළ මට්ටමේ සහයෝගීතාවයක් ඇතිව ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වන අතර එම පාර්ශවකරුවන් අතර අඛණ්ඩ සම්බන්ධීකරණයක් පවත්වා ගැනීම ද අත්‍යවශ්‍ය වේ.

1 | හැඳින්වීම

සියලුම උපායමාර්ග වල පාර්ශවකරුවන් සඳහා දිගුකාලීන, විස්තීර්ණ සහ මනා සම්බන්ධීකරණයකින් යුතු වූ ප්‍රවේශයක් සැපයීම තුළින් රටේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඇති කිරීම ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි අපේක්ෂාව වේ. ලෝක බැංකු සමූහයේ සාමාජිකයෙකු වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවේ තාක්ෂණික සහ මූල්‍ය සහය ඇතිව, ඕස්ට්‍රේලියානු රජයේ සහභාගිත්වයෙන්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මෙහෙය විමෙන් හා විවිධ පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය වැඩි දියුණු කිරීම සිදු කරන ලදී. රටේ සෑම පුද්ගලයෙකුගේම සහ ව්‍යාපාරයකම අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකි ආකාරයෙන් වඩාත් පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි සවිද්‍යාත්මක කාර්යක්ෂම හා දැරිය හැකි මූල්‍ය සේවාවන් සඳහා පහසුකම් සැලසීමේ අරමුණින් සකස් කරන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ පළමු විස්තීර්ණ ප්‍රයත්නය ලෙස මෙය දැක්විය හැකිය.

1.1 | ශ්‍රී ලංකාව සඳහා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයක් සකස් කිරීමේ වැදගත්කම

සමූපකාර සමිති හරහා ගොවි ප්‍රජාවට ණය ලබා දීම තුළින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා විසිවන සියවසේ මුල් භාගයේ සිටම ශ්‍රී ලංකාව විසින් විවිධ ප්‍රයත්නයන් දරන ලද අතර මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා රජය විසින් මුලපුරන ලද වැඩසටහන් කිහිපයක් දියත් කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, එම වැඩසටහන් ජාතික මට්ටමින් සම්බන්ධීකරණය නොවූ බැවින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ළඟාකර ගැනීමේ අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීමට එයින් වන දායකත්වය සීමා විය.

ඉලක්කගත ණය බෙදා හැරීමේ වැඩසටහන් සහ විශේෂයෙන් සකස් කරන ලද දැනුම්වත් කිරීමේ සහ ධාරිතා ගොඩනැංවීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම තුළින් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් කටයුතු කරනු ලබන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හරහා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් රජය විසින් ගෙන ඇත.

ග්‍රාමීය ඒකාබද්ධතාවය සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වඩාත් සුදුසුම රජයේ නියෝජිත ආයතනය ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2008 වර්ෂය ආරම්භයේ සිටම මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා වූ සන්ධානයෙහි (AFI) සාමාජිකත්වය ලබාගෙන ඇත.

තිරසාර ශක්තිමත් බැංකු භාවිතයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනා ගනිමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2016 වර්ෂයේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවේ අනුබලය ඇතිව තිරසායී බැංකු ජාලයට සම්බන්ධ වූ අතර, 2019 වර්ෂයේ ජුනි මාසයේ දී තිරසායී මූල්‍ය සඳහා වූ පෙර දැක්ම දියත් කරමින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය මූලික අංශයක් ලෙස හඳුනාගන්නා ලදී. මෙම පෙර දැක්ම මගින් මූල්‍ය සේවා සපයන්නන්ට (FSPs) මග පෙන්වීම හා සහය ලබාදෙන අතර එමගින් ඔවුන් මූල්‍යනය කරනු ලබන ව්‍යාපෘති හා සම්බන්ධ පාරිසරික, සමාජීය සහ පාලන අවදානම් කාර්යක්ෂමව කළමනාකරණය කල හැකි වනු ඇත.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙන් ඔබ්බට බැලූ කල, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය සාක්ෂරතා මට්ටම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සිදු කරන ලද මුල පිරීම් මගින් යම් දියුණුවක් ළඟාකර ගැනීමට හැකිවී ඇති අතර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදු කරනු ලබන ධාරිතා ගොඩනැංවීමේ වැඩසටහන් මෙන්ම බලපත්‍රලාභී බැංකු, විවිධ අමාත්‍යාංශ සහ රජයේ ආයතන මගින් ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් හා ජනගහනයෙන් අඩු ආදායම්ලාභී හා අවදානමට ලක් විය හැකි පුද්ගල කාණ්ඩ ඉලක්ක කර ගනිමින් ආරම්භ කරන ලද වැඩසටහන් මෙයට ඇතුළත්වේ. එකී මුලපිරීම් වල එක් අංශයක් වශයෙන් වැඩි දියුණු කරන ලද ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියක් තුළින් කාර්යක්ෂම හා දැරිය හැකි මූල්‍ය සේවාවන් සඳහා ප්‍රවේශය වැඩි කරන මෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකු සහ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන උනන්දු කිරීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදු කෙරේ.

ජාතික මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ 2018/2019 සමීක්ෂණයේ සොයාගැනීම් වලින් පැහැදිලිවම පෙනී යන්නේ පිළිගතහැකි මට්ටමේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයක් ලබා ගැනීම ශ්‍රී ලංකාව තුළ අනියෝගයක්ව පවතින බවයි. එපමණක් නොව මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි පවතින පරතරයන් හිසා දැඩි අවදානමට ලක් වූ පිරිස් අවිධිමත් අංශයට යොමු වීමත් අවදානම් වලට නිරාවරණය වීමත් සහ ඔවුන් දර්ථතාවයට ගොදුරුවීමත් වැඩි අවදානමක් පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධන වැඩසටහන්වල ඉතා වැදගත් ප්‍රතිපත්ති මෙවලමක් ලෙස මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය හඳුනාගෙන ඇති අතර එමගින් දර්ථතාවය අවම කිරීම සහ ආර්ථිකයේ සියලු අංශවල සහභාගිත්වය වැඩි දියුණු කිරීම තුළින් ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබයි.

මෙවැනි පසුබිමක් තුළ, ශ්‍රී ලංකාව මේ වන විට සිය මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ජාතික මට්ටමේ සමස්ත ප්‍රයත්නයන් දියත් කිරීමේ තීරණාත්මක අවධියකට එළඹ සිටියි. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පාර්ශවකරුවන් සමග සම්බන්ධීකරණය වූ සුසංයෝගී උත්සාහයක් ගැනීමට ජාතික උපාය මාර්ගයන් තුළින් හැකිවනු ඇත.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය සැලසුම් කිරීමේ උපදේශන ක්‍රියාවලියට, මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන අංශ නියෝජනය කරන ප්‍රධාන පාර්ශවකරුවන් හා විශේෂඥයින් විසින් සක්‍රීයව තම දායකත්වය ලබාදෙන ලදී. උපාය මාර්ග සඳහා ප්‍රමුඛතා හඳුනා ගැනීමට රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශයේ පාර්ශවකරුවන් දක්වන ලද දායකත්වය, ක්‍රමානුකූල සහ ජාතික වශයෙන් ගැලපෙන ප්‍රවේශයකට මගපාදන ලදී.¹

1.2 | දැක්ම

"උසස් ජීවන තත්ත්වයක් උදෙසා ගුණාත්මක අන්තර්ගතභාවයක්"

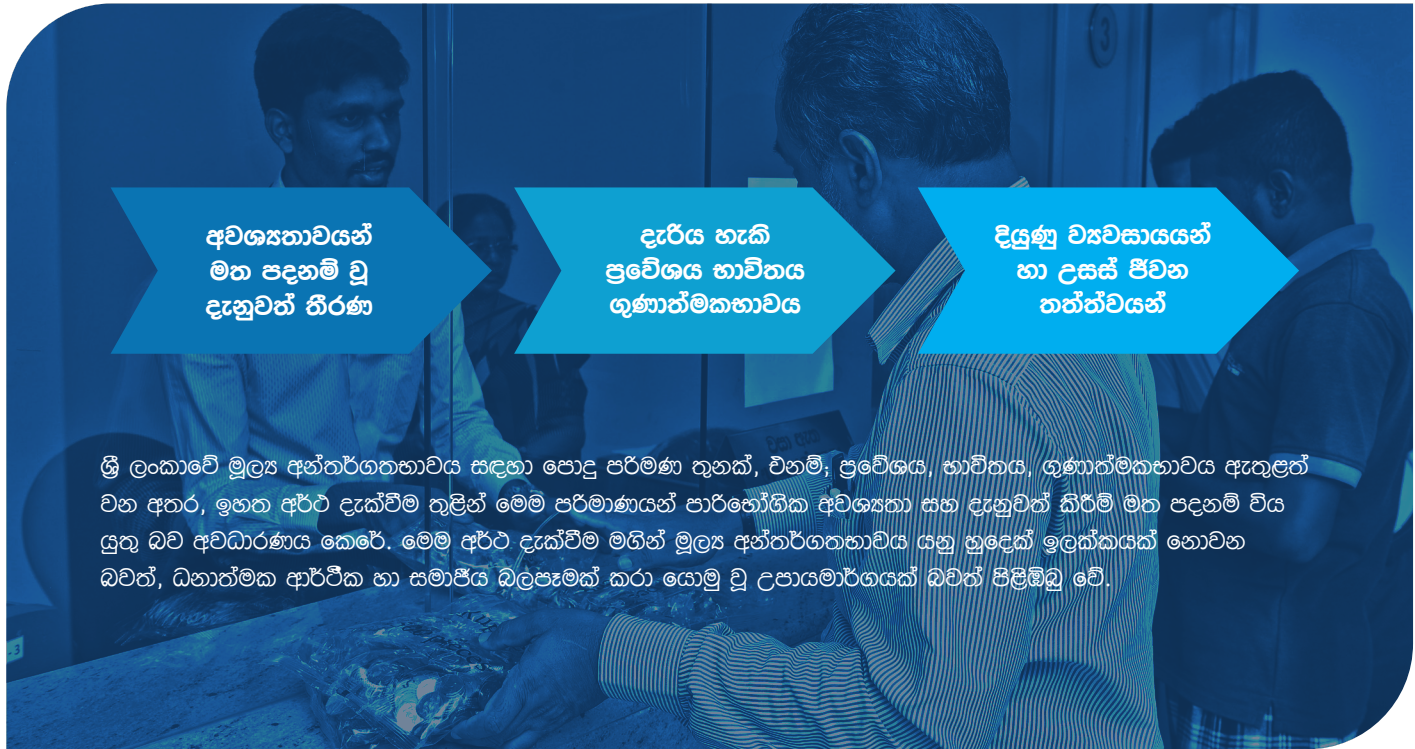
ශ්‍රී ලංකාවේ සියලුම පුද්ගලයින් සහ ව්‍යවසායයන්ට, තම ජීවන මට්ටම ඉහළ නංවා ගනිමින්, ආර්ථික වර්ධනය සඳහා භාවිත කළ හැකි, ඉහළ ගුණාත්මකභාවයකින් යුතු, වඩාත් සුදුසු, ආරක්ෂිත සහ දැරිය හැකි, මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවාවන් වෙත, දැනුවත්, සාධාරණ හා සමානත්මතාවයෙන් යුතු ප්‍රවේශයක් ඇති කර දීම.

මූල්‍ය සේවාවන් සඳහා සරල ප්‍රවේශයෙන් ඔබ්බට ගිය වැදගත් සංකල්ප මෙම දැක්මට ඇතුළත්වේ. මූල්‍යමය වශයෙන් ශක්‍යතාවයක් ඇති විමෙහිම නිසි පරිදි නිෂ්පාදන, කාර්යක්ෂමව හා ඵලදායී ලෙස තෝරා ගැනීමට සහ භාවිත කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගැනීම හා හඳුනා ගැනීම සඳහා දැනුවත් ඇති පාරිභෝගිකයින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා අවශ්‍යවේ. නිසි පරිදි නිර්මාණය කරන ලද ගුණාත්මක මූල්‍ය නිෂ්පාදන වෙත දැරිය හැකි මිලකට ප්‍රවේශයක් ලබාදීම සහතික කිරීම කෙරෙහිද මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය මගින් අවධානය යොමු කරනු ලබයි.

1. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි පාර්ශවකරුවන්ගේ සම්පූර්ණ ලැයිස්තුවක් ඇමුණුම 1 හි දක්වා ඇත.

1.3 | මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය අර්ථ දැක්වීම

සියලුම පුද්ගලයන් හා ව්‍යවසායයන්ට, තම අවශ්‍යතා මත පදනම් වී ගනු ලබන තීරණ මූලික කරගනිමින් ඉහළ ගුණාත්මකභාවයෙන් යුතු, වඩාත් සුදුසු, ආරක්ෂිත හා දැරිය හැකි මූල්‍ය සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශවීමටත් එම මූල්‍ය සේවාවන් කාර්යක්ෂමව හා ඵලදායී ලෙස භාවිතා කිරීම තුළින්, ඔවුන්ගේ ආර්ථික කටයුතු සඳහා සහය වීමටත්, ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නංවා ගැනීමටත් හැකි පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම “මූල්‍යමය වශයෙන් අන්තර්ගත” ලෙසට අර්ථ දැක්විය හැකිය.

2 | ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි වර්තමාන තත්ත්වය

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය තවදුරටත් ඉහළ නැංවීමේ උත්සාහයන්ට ඇති විය හැකි බාධාවන් සහ ගැටළුකාරී තත්ත්වයන් මෙන්ම පවතින පරතරයන් මගහරවා ගැනීමට අවශ්‍ය වන සුදුසු ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීම සඳහා, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි වර්තමාන තත්ත්වය හඳුනා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

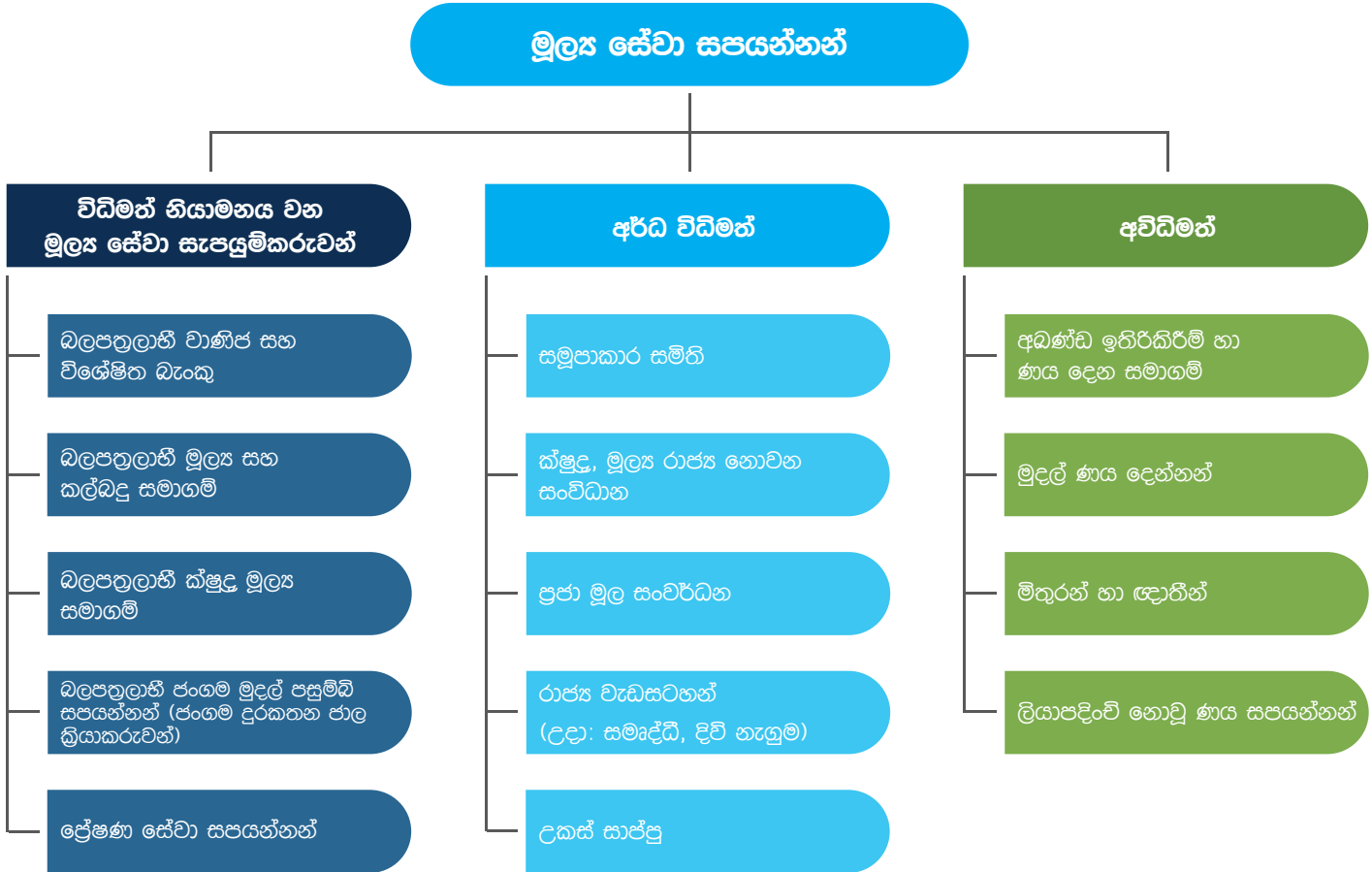
දත්ත සහ තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් පවත්නා පරතරයන් පියවීමත්, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයේ මට්ටම පිළිබඳ දළ අදහසක් ලබා ගැනීමත් යන අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාව හා එක්ව ජාතික මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳව පුළුල් සමීක්ෂණයක් පවත්වන ලදී. මෙම සමීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි මූලික තොරතුරු ලෙස භාවිත කළ අතර ඒ තුළින් ජනිත වූ ප්‍රතිඵල අනාගත ඉලක්ක පිහිටුවීම සඳහා ද භාවිතා කරන ලදී.²

2. සමීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල ඇමුණුම 2 හි දක්වා ඇත.

2.1 | නියාමන මැදිහත්වීම් මත පදනම්ව ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය සේවා සපයන්නන් වර්ගීකරණය කිරීම

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව දශක දෙකක් තිස්සේ දරන ලද උත්සාහයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පුළුල් පරාසයක පැතිරුණු මූල්‍ය සේවා සපයන්නන් හඳුනාගෙන ඇති අතර ඔවුන් විධිමත්, අර්ධ විධිමත්ල අවිධිමත් අංශ ලෙස වර්ග කළ හැකිය.

රූප සටහන 01

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනය - 2018

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව හෝ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් නියාමනය කරනු ලබන විධිමත් මූල්‍ය සේවා සපයන්නන්ට “නියාමනය වන මූල්‍ය සේවා සැපයුම්කරු” යන වචනය භාවිතා වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය සේවා සැපයුම්කරුවන් සතුව පුළුල් භෞතික බැංකු ශාඛා ජාලයක් පවතී. 2020 වර්ෂයේ මාර්තු මාසය වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු ශාඛා ඝනත්වය වැඩිහිටියන් 100,000කට ශාඛා 16.6 ක් වූ අතර එය දකුණු ආසියානු කලාපීය බැංකු ශාඛා ඝනත්වයෙහි සාමාන්‍ය (වැඩිහිටියන් 100,000කට 9.4 ක්) මෙන් දෙගුණයකට ආසන්න වේ. බැංකු ශාඛා රටපුරා එක හා සමානව ව්‍යාප්ත වී ඇති අතර එම ව්‍යාප්තිය බැංකු අලෙවිසැල් සඳහා වූ ප්‍රවේශය පුළුල් කිරීම සඳහා වන රජයේ ප්‍රතිපත්ති වලට අර්ධ වශයෙන් ආරෝපණය කල හැකිය. ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු ගිණුම් හිමිකාරීත්වය ද ඉහළ අගයක් වාර්තා කරනු ලබයි. ජාතික මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණයට අනුව ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගෙන් සියයට 88ක් සඳහා මූල්‍ය ආයතන වල ගිණුම් පවතින අතර ගිණුම් හිමිකාරීත්වයේ සැලකිය යුතු ස්ත්‍රී/පුරුෂ භේදයක් හෝ කලාපීය විෂමතාවයක් නොමැත.

කෙසේ වුවද, අඩු මූල්‍ය සාක්ෂරතාව නිසා වඩාත් තීව්‍ර වන, පරතරයන් තවමත් පවතී. බොහෝ ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට ශාඛා වෙත ප්‍රවේශ විය හැකි පහසුකම් තිබියදීත්, ගිණුම් භාවිතය සහ වෙනත් මූල්‍ය හා නිෂ්පාදන සහ සේවාවන්, එනම් රක්ෂණ වැනි සේවාවන් ලබා ගැනීම මධ්‍යස්ථ මට්ටමක පවතී.

තවද, තනි පුද්ගලයන්ට සහ ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන්ට තමන්ට සුදුසු ණය නිෂ්පාදනයක් ලබාගැනීම සඳහා විධිමත් මූල්‍ය සැපයුම්කරුවන් වෙත ප්‍රවේශවීමේ දී සැලකිය යුතු බාධාවන් පවතී. ඉහළ ව්‍යාප්තියක් පවතින ඩිජිටල් ගෙවීම් පද්ධතිවලට සාපේක්ෂව (මෙවැනි සේවාවන් හා වෙනත්) ඩිජිටල් මූල්‍ය සේවාවන් වර්ධනය කිරීමේ හැකියාවක් ද තිබේ.

2.2 | ඉලක්ක කරන ලද ක්ෂේත්‍රයන්හි පවත්නා පරතරයන් හා ඊට පාදක වූ ගැටලු වල සාරාංශය

	පරතරයන්	පාදක වූ ගැටළු
නිමිකාරීත්වය සහ භාවිතය	<ul style="list-style-type: none"> • ගිණුම් භාවිතය පහළ මට්ටමක පැවතීම. • ඉහළ පොලී අනුපාතිකයන් යටතේ අවිධිමත් ප්‍රභවයන්ගෙන් ණයට ගැනීමේ ප්‍රමාණය ඉහළ යාම. • ණය, ඉතිරි කිරීම, සහ ආයෝජන සඳහා අර්ධ විධිමත් හා අවිධිමත් යාන්ත්‍රණ භාවිතය ඉහළ යාම. • රක්ෂණ නිපැයුම් සුලබතාවය සහ භාවිතය සහ සුලබතාවය අවම මට්ටමක පැවතීම. • අඩු අධ්‍යාපන මට්ටමක් ඇති ගනුදෙනුකරුවන් විධිමත් මූල්‍ය අංශය භාවිතා කිරීමට ඇති අකමැත්ත. 	<ul style="list-style-type: none"> • අඩු පහසුකම් සහිත පාරිභෝගිකයන්ට ගනුදෙනු කිරීම සඳහා භෞතික ප්‍රවේශයන් මාර්ග හෝ උපාංග නොමැතිකම. • අඩු පහසුකම් සහිත තනි පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් නිමා වූ ඔවුන්ට පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි, ණය හා රක්ෂණ පහසුකම් ප්‍රමාණවත් පරිදි නියාමනය වන (විධිමත්) ආයතනවලින් නොලැබීම. • විධිමත් මූල්‍ය සේවා සපයන්නන් සඳහා සාපේක්ෂව දැඩි අවශ්‍යතා පැවතීම. • මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවාවන්හි ප්‍රතිලාභ සහ අවදානම් පිළිබඳව පුද්ගලයන් අතර මූල්‍ය සාක්ෂරතාව අඩු මට්ටමක පැවතීම. • මූල්‍ය සේවා සපයන්නන් හෝ අයකරනු ලබන ගාස්තු සාපේක්ෂව විනිවිදභාවයකින් තොරවීම.

සැපයුම් මාර්ග සහ ඩිජිටල් මූල්‍ය

- දෛනික ගනුදෙනු සඳහා මුදල් මත අඛණ්ඩව රඳා පැවතීම.
- කලාපීය රටවලට සාපේක්ෂව අඩු ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර (ATM) සහ විකුණුම් පොල ගෙවීම් යන්ත්‍ර (POS Terminals) පැවතීම.
- විද්‍යුත් ගෙවීම් උපකරණයන් සඳහා ඇති පිළිගැනීම සහ භාවිතය අවමවීම.
- ජංගම මුදල් ගිණුම්වල හිමිකාරීත්වය සහ භාවිතය අවමවීම.
- මාර්ගගත/දුරකථන බැංකුකරණය පිළිබඳ අඩු අවබෝධයක් පැවතීම.
- කාඩ්පත් සහ ගිණුම්වල හිමිකාරීත්වය සහ භාවිතය අඩු මට්ටමක පැවතීම.
- අර්ධ විධිමත් සහ අවිධිමත් ණය ප්‍රභවයන් වැඩි වශයෙන් භාවිත කරන, අඩු සේවා පහසුකම් සහිත පාරිභෝගිකයන්ට සේවා සැපයීම සඳහා විධිමත් මූල්‍ය සේවා සැපයුම්කරුවන්ට ඉහළ පිරිවැයක් පැවතීම.
- බැංකු අයකැමිවරුන් සමග පුද්ගලිකව කටයුතු කිරීමට ඇති කැමැත්ත.
- ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල අන්තර්ජාල භාවිතය අවම වීම සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල (ස්මාර්ට්) ජංගම දුරකථන භාවිතය පිළිබඳ අඩු අවබෝධය.
- ඩිජිටල් ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් පාරිභෝගිකයන් අතර විශ්වාසය අඩු වීම.
- රජයේ සුභසාධන ප්‍රතිලාභ බෙදා හැරීම බොහෝ දුරට මුදල් සහ කුපන් මත පදනම් වීම.
- මධ්‍යගත ඩිජිටල් හැඳුනුම් දත්ත ගබඩාවක් නොමැතිවීම.
- ඉලෙක්ට්‍රොනික ගනුදෙනුකරුවන් හඳුනාගැනීම (e-KYC) සිදුකිරීම පිළිබඳව වෙළඳපොල තුළ පැහැදිලිබවක් නොමැතිවීම සහ ගනුදෙනුකරුවන්ට විශේෂිත වූ හඳුනාගැනීමක් (tiered- KYC) සිදුකිරීම පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් හිතරිති නොමැති වීම.
- බැංකු සහ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අතර සහ ජංගම මුදල් පසුබිම් අතර අන්තර් ක්‍රියාවලීන් අඩු මට්ටමක පැවතීම.
- මූල්‍ය සහ ඩිජිටල් සාක්ෂරතාව පිළිබඳ අඩු පාරිභෝගික දැනුම්වත්භාවය.
- ක්‍රියාකාරී නියෝජිත බැංකු ජාලය ප්‍රමාණවත් නොවීම.
- ජාලගත ප්‍රවේශය අවම කිරීම තුළින් ඇතැම් නියෝජිතයන්ට සුවිශේෂී අවස්ථාවක් ලබාදීම සඳහා ප්‍රේෂණ සේවා සපයන්නන්ට ඇති හැකියාව.
- විකුණුම් පොල ගෙවුම් යන්ත්‍ර (POS Terminals) මිල දී ගැනීමේ අධික පිරිවැය.
- ගෙවීම් කාඩ්පත් භාවිතා කිරීමට මුළු ගනුදෙනු වටිනාකමින් සියයට 3ක් වෙළඳ වට්ටම් අනුපාත ලෙස අයකිරීම.
- නව තාක්ෂණයන් හඳුන්වා දීමේ දී වඩා කාලෝචිත සහ ස්ථාවර නියාමන මග පෙන්වීමක් අවශ්‍ය වීම.

ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ මූල්‍ය

- ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන් සඳහා වූ සීමිත ප්‍රවේශය.
- ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී මූල්‍ය කළඹ පිළිබඳ සීමිත දත්ත පැවතීම.
- ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී ආධාරක වැඩසටහන්වල වලදායීතාවය පිළිබඳ තොරතුරුවල සීමිතභාවය.

- ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් අතර විධිමත් පොත් තැබීම සහ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය පිළිබඳ දැනුම අඩු මට්ටමක පැවතීම.
- ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී මූල්‍ය කළඹ පිළිබඳ දත්ත හිඟකම.
- ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන් සඳහා සහාය වන රජයේ වැඩසටහන් අතර සම්බන්ධීකරණයේ දුර්වලතා පැවතීම.

පාරිභෝගික ආරක්ෂණය

- සදාචාරාත්මක නොවන විකුණුම් පිළිවෙත්, ප්‍රමාණය ඉක්මවා ණය දීම සහ ක්ෂුද්‍ර ණය සපයන්නන් අයටා ලෙස ණය එකතු කිරීම වැනි දුර්වල වෙළඳපොල භාවිතයන්.
- පවත්නා බාහිර ආරවුල් විසදීමේ යාන්ත්‍රණ පිළිබඳව වූ අඩු පාරිභෝගික දැනුම්වත්භාවය.
- මූල්‍ය ඔම්බුඩ්ස්මන් (මූල්‍ය දුක්ගන්නා රාළ) කාර්යාලයේ සම්පත් සීමිතවීම.

- මූල්‍ය අංශයේ බලධාරීන්ගේ මූල්‍ය ආරක්ෂණය සඳහා වන හිතීමය බලතල ශක්තිමත් කළ යුතු වේ.
- අදාළ සියලුම ගැටලු ආවරණ වන පරිදි පාරිභෝගික ආරක්ෂණය සඳහා පුළුල් නියාමන රාමුවක් නොමැතිකම.
- වර්තමාන නියාමන රාමුවෙන් පරිනාහිරව අර්ධ විධිමත් හා අවිධිමත් සැපයුම්කරුවන් සිටීම.
- මූල්‍ය ඔම්බුඩ්ස්මන් කාර්යාල නිලධාරීන් සඳහා ඇති ස්වාධීනත්වය ප්‍රමාණවත් නොවීම.
- පවත්නා බාහිර ආරවුල් විසදීමේ යාන්ත්‍රණයන් සීමිත සම්බන්ධීකරණයකින් යුතුව විසිරී පැවතීම.

මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය

- ප්‍රධාන මූල්‍ය සාක්ෂරතා පරතරයන් පිළිබඳ දත්ත නොමැතිකම.
- මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය වැඩි දියුණු කිරීම පිළිබඳ පැහැදිලි උපායමාර්ගයක් නොමැතිකම.
- මූල්‍ය නිෂ්පාදනය සහ සේවාවන්හි ප්‍රතිලාභ සහ අවදානම් පිළිබඳ සීමිත අවබෝධය.
- ජංගම මුදල් සේවා පිළිබඳ විශ්වාසයක් නොමැතිකම.

- මූල්‍ය සාක්ෂරතා වැඩසටහන් සිදු කරන්නන් අතර සම්බන්ධීකරණයක් නොමැතිවීම සහ ව්‍යාකූලභාවයක් පැවතීම.
- මූල්‍ය සාක්ෂරතා ප්‍රයත්නයන් සඳහා මානව සහ ප්‍රාග්ධන සම්පත් නොමැතිකම.
- මූල්‍ය පිළිබඳ විෂය මාලාව සඳහා අවම ප්‍රමිතීන්, නවීන සහ ප්‍රායෝගික විධික්‍රම නොමැතිවීම.

3 | උපායමාර්ගික රාමුව

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා වන උපායමාර්ගය ප්‍රධාන අංශ හතරක් වටා ගොඩ නැගී ඇත;

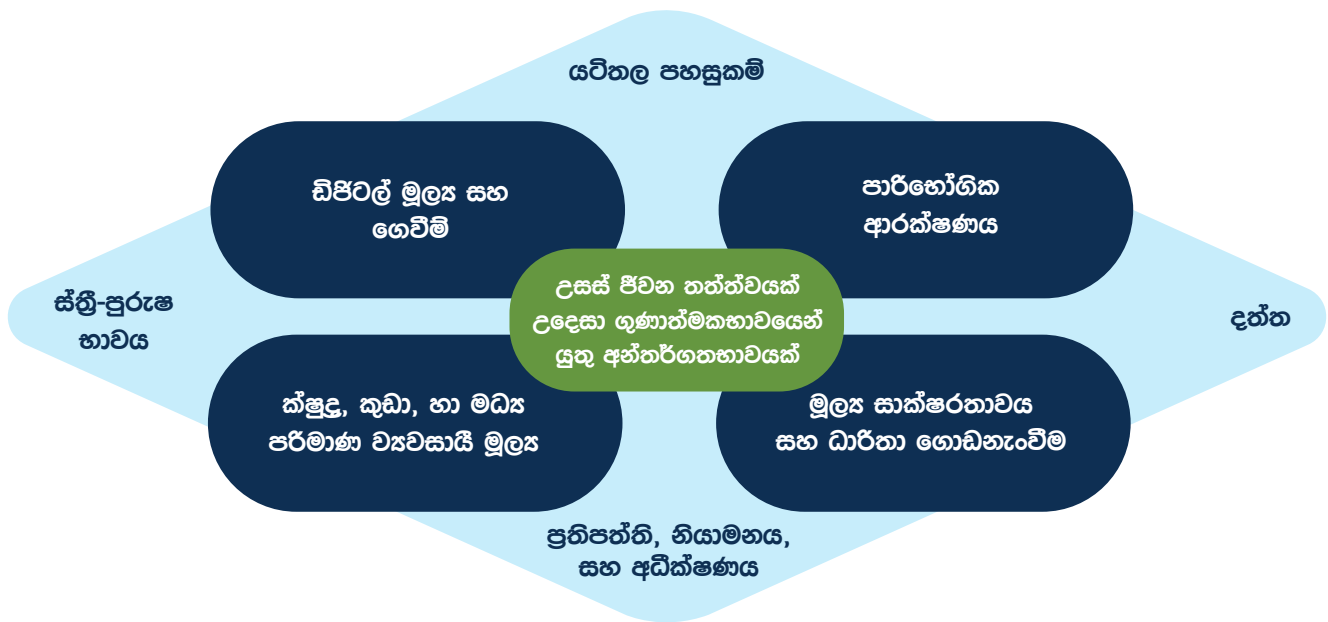
- ① විපිරල් මූල්‍ය හා ගෙවීම්
- ② ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී මූල්‍ය
- ③ පාරිභෝගික ආරක්ෂණය
- ④ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ධාරිතා ගොඩනැගීම

මෙම අංශයන්හි ප්‍රගතිය ලඟා කරගැනීමට ප්‍රධාන සක්‍රියක තුනක් හඳුනාගෙන තිබේ.

- ㉑ දත්ත
- ㉒ යටිතල පහසුකම්
- ㉓ ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් සහ නියාමන පරිසරය සක්‍රිය කිරීම

3.1 | ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගික රාමුව

රූප සටහන 02

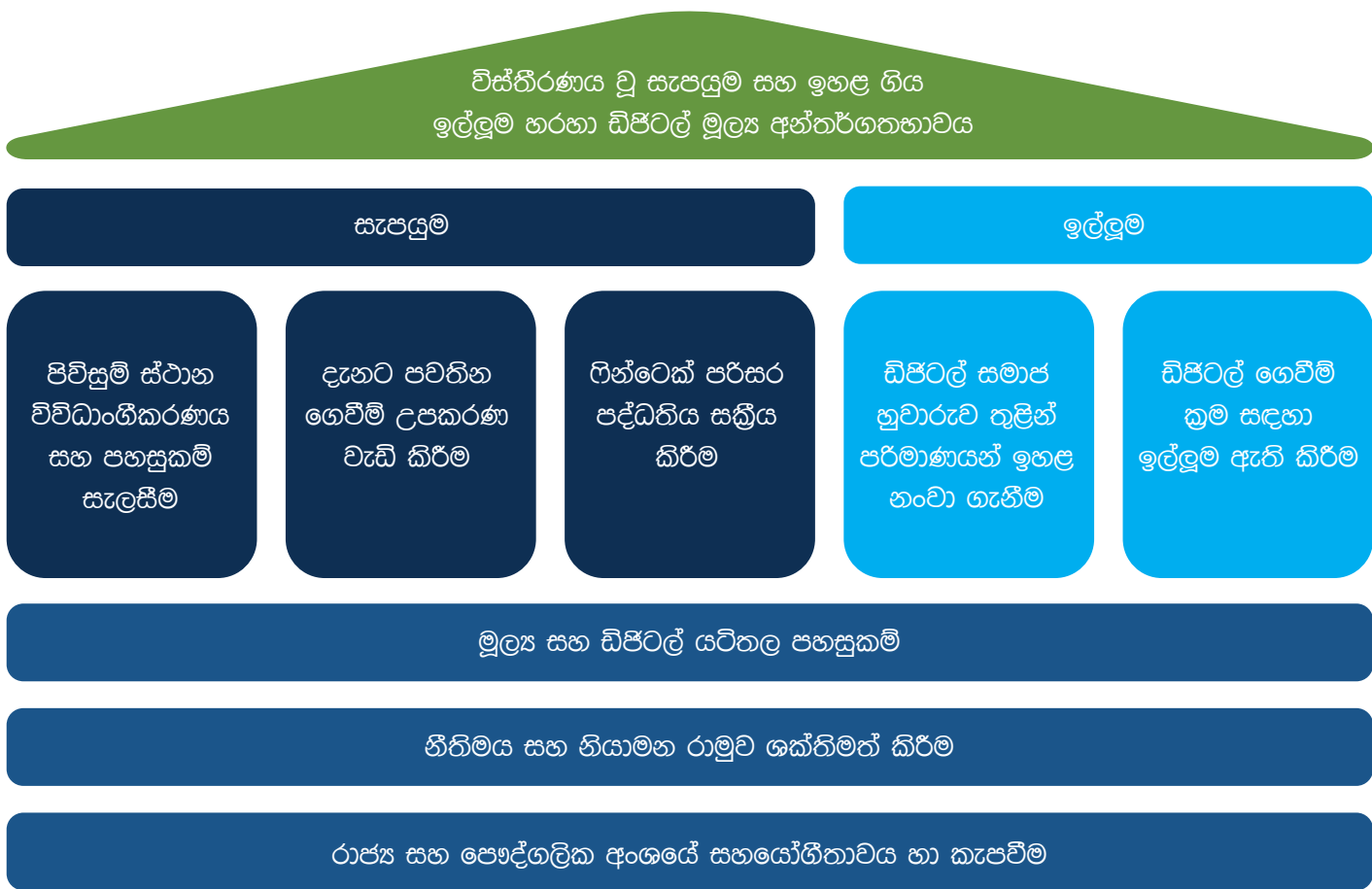

3.2 | මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි අංගයන්

3.2.1 | අංගය 01 : ඩිජිටල් මූල්‍ය සහ ගෙවීම්

ඩිජිටල් සහ මූල්‍ය ගෙවීම් මගින් අඩු පහසුකම් සහිත පාරිභෝගිකයන් හට දැරිය හැකි සහ පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි මූල්‍ය නිෂ්පාදන පැවතීම සහ සැපයීම සිදුවිය යුතුය. නියාමනය වන මූල්‍ය ආයතන මගින්, තිරසාර ආකෘතියක් තුළින් පාරිභෝගිකයන් වැඩි පිරිසකට ළඟාවිය හැකි මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම සිදුවිය යුතුයි. නිසි පරිදි සැලසුම් කරන ලද, ගුණාත්මක හා විවිධ ඩිජිටල් මූල්‍ය සේවාවන් ඇති කිරීම දිරිමත් කිරීම තුළින් මූල්‍ය සේවා භාවිතය ඉහළ නැංවීම සිදුකල හැකිය. ඉල්ලුම් හා සැපයුම් අංශ දෙකෙන්ම ඩිජිටල් මූල්‍ය හා ගෙවීම් භාවිතය ඉහළ නැංවීම සඳහා විවිධ ක්‍රමෝපායන් භාවිතා කළ හැක.

රූප සටහන 03 : ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා වූ ක්‍රමෝපායන්

1 වන අංගයෙහි අරමුණු - ඩිජිටල් මූල්‍ය සහ ගෙවීම්

- රටෙහි ඩිජිටල් ආර්ථික ප්‍රතිපත්තියේ ආයතනික කළමනාකරණය : ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලයේ කාර්යභාරය ශක්තිමත් කිරීම සහ ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලයේ නායකත්වය යටතේ ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතිවල සමස්ත පරාසයම ඇතුළත් කරමින් ජාතික ගෙවීම් උපායමාර්ගය සැකසීම.
- ඩිජිටල් ගෙවීම් ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා උපායමාර්ගය සහ වගකීම් සැකසීම.

- ශ්‍රී ලංකා රජයේ යෝජනා ක්‍රම සහ සේවා ඩිජිටල් කිරීම.
- ප්‍රමිතිකරණය සහතික කිරීම සඳහා ගනුදෙනුකරු හඳුනාගැනීමේ (KYC) ක්‍රියාවලිය විධිමත් කිරීම සහ අවදානම් මට්ටමට සමානුපාතිකව ප්‍රවේශයන් සීමා කිරීම සඳහා සුදුසු වන ලෙස ගනුදෙනුකරුවන්ට විශේෂිත වූ හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලියක් (tiered approach) හඳුන්වාදීම.
- වෙළඳපොළ වෙත කාලෝචිත, විහිවිදහාවයෙන් යුතු සහ ස්ථාවර මඟපෙන්වීමක් සහිත නියාමන කාර්යභාරයක් ඇති කිරීම.
- මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ විශේෂ අවධානයක් යොමු කරමින් මූල්‍ය තාක්ෂණ පරිසර පද්ධතියේ සංවර්ධනයට දායකවීම.
- ජංගම හා විද්‍යුත් ගෙවීම් ක්‍රම පුළුල් කිරීම සඳහා වැඩි ඉල්ලුමක් ඇති කිරීම.
- ඩිජිටල් ගෙවීම් පහසු කිරීම සඳහා ඩිජිටල් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය ශක්තිමත් කිරීම.

3.2.2 | 02 වන අංගය : ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී මූල්‍ය

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන් විසින් රටෙහි ව්‍යාපාරවලින් සියයට 90ක ට වැඩි ප්‍රමාණයක් නියෝජනය වන අතර, එම අංශයෙහි මිලියන තුනක පමණ ජනතාවක් සේවය කරයි. රටෙහි රැකියා උත්පාදනයට හා ආර්ථික සංවර්ධනයට ඉමහත් දායකත්වයක් සපයන මෙම අංශයෙහි වර්ධනයට සහය වීම ජාතික ප්‍රතිපත්ති න්‍යාය පත්‍රයෙහි මූලිකාංගයකි.³

2 වන අංගයෙහි අරමුණු - ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී මූල්‍ය

- හරිත සහ තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු කෙරෙහි මෙන්ම අඩු පහසුකම් සහිත පුද්ගලයින් කෙරෙහි අවධානය යොමුකරමින් ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් සඳහා ණය ලබාදීම සහ උසස් තත්වයේ නිෂ්පාදන පුළුල් කිරීම සඳහා විධිමත් මූල්‍ය අංශයට සහායවීම.
- රාජ්‍ය සහය ලබන ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්හි සහයෝගී වැඩසටහන් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වෙළඳපොළ හිතකාමී ප්‍රතිපත්ති ප්‍රවේශය ශක්තිමත් කිරීම.

3.2.3 | 03 වන අංගය : පාරිභෝගික ආරක්ෂණය

මූල්‍ය සේවා සපයන්නන්ගෙන් දුර්වල වෙළඳපොළ භාවිතයන් හේතුවෙන් විශේෂයෙන් අඩු ආදායම්ලාභීන් සහ අඩු මූල්‍ය සාක්ෂරතාවයකින් පාරිභෝගිකයන් අතර අවිශ්වාසයක් ඇති කරනු ලබයි. මේ නිසා මූල්‍ය කටයුතු සඳහා අවිධිමත් ප්‍රභවයන් වෙත යොමුවීමෙන් හෝ මූල්‍ය අංශයෙන් සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත්වීම නිසා හෝ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පහළ වැටේ. මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණ රාමු ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් දැනටමත් විවිධ පියවරයන් ගෙන ඇත. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය යටතේ පාරිභෝගික ආරක්ෂණය සඳහා නියාමන රාමුව වැඩි දියුණු කිරීමට මෙන්ම අධීක්ෂණ කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා දැනට ගනු ලබන උත්සාහයන් අඛණ්ඩව හා පුළුල් ලෙස සිදු කෙරෙනු ඇත.

3 වන අංශයෙහි අරමුණු - පාරිභෝගික ආරක්ෂණය

- මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණ නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා මූල්‍ය අංශයේ බලධාරීන් හෙතික බලතල පැහැදිලි කිරීම සහ ශක්තිමත් කිරීම.
- අනාවරණය කිරීම සහ විනිවිදභාවය, සාධාරණ ලෙස සැලකීම, ව්‍යාපාර හැසිරීම සහ අන්‍යෝන්‍ය ආරවුල් විසඳීම ආවරණය වන පරිදි සියලුම මූල්‍ය හිඡ්පාදන සපයන්නන්ගේ හිතිමය අවශ්‍යතා තහවුරු කිරීම.
- විශේෂිත මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණ අධීක්ෂණ කටයුතු පුළුල් කිරීම.
- ආරවුල් විසඳීම සඳහා මූල්‍ය පාරිභෝගිකයන්ට ප්‍රවේශ විය හැකි, දැරිය හැකි, ස්වාධීන, සම්පත්වලින් යුතු, සාධාරණ, වගකීමෙන් යුතු, කාලීන, සහ කාර්යක්ෂමතාවයෙන් යුතු බාහිර ආරවුල් විසඳීමේ යාන්ත්‍රණයන් වැඩි දියුණු කිරීම.

3.2.4 | 04 වන අංශය : මූල්‍ය සාක්ෂරතාව සහ ධාරිතා ගොඩනැංවීම

ශ්‍රී ලංකාවේ තනි තනි පුද්ගලයින් සහ ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන් අතර දුර්වල මූල්‍ය සාක්ෂරතාවයක් පැවතීම තුළින් මූල්‍ය හිඡ්පාදන සහ සේවාවන් හි භාවිතය සහ ඒ පිළිබඳ අවබෝධය පහළ යන අතර එමඟින් පාරිභෝගිකයන්ට මූල්‍යමය අන්තර්ගතභාවය තුළින් ලැබිය හැකි ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම වළක්වනු ලබයි. අඩු මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය මගින් පාරිභෝගිකයන් සදාචාරාත්මක නොවන වෙළඳපොල භාවිතයන් කෙරෙහි යොමුවීමේ අවදානමක් ඇති කරනු ලබයි. විබැවින් රටෙහි ජනගහනයේ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය වැඩි දියුණු කිරීම රට තුළ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීමට උපකාරී වේ.

4 වන අංශයෙහි අරමුණු - මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ධාරිතා ගොඩනැංවීම

- ජනගහනයේ මූල්‍ය සාක්ෂරතා මට්ටම පිළිබඳව ඇගයීම සහ මූලික පරතරයන්/හිඩැස් හඳුනාගැනීම.
- මූල්‍ය සාක්ෂරතා ප්‍රයත්නයන් සම්බන්ධීකරණය වැඩි දියුණු කිරීම.
- පාරිභෝගිකයින්, විශේෂයෙන් කාන්තාවන්, තරුණ තරුණියන්, දුප්පතුන්, සහ අඩු අධ්‍යාපන පසුබිමක් ඇති පුද්ගලයින් ඇතුළුව අඩු පහසුකම් සහිත පුද්ගලයින් අතර මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය වැඩි දියුණු කිරීම.
- විධිමත් මූල්‍ය පද්ධතිය වෙත ප්‍රවේශ වීමට අවශ්‍ය මූලිකාංග ගොඩනංවා ගැනීම සඳහා ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය ධාරිතාවය ඉහළ නැංවීම.
- මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සඳහා මූල්‍ය සේවා සැපයුම් මාර්ගයන්හි ඵලදායිතාවය සහ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීම.

4 | මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි සක්‍රීයක

4.1 | සක්‍රීයක 01 : දත්ත

සාක්ෂි පදනම් කරගත් ප්‍රතිපත්ති තහවුරු කිරීම සඳහා විස්තීරණ හා ශක්තිමත් දත්ත අත්‍යවශ්‍ය වන අතර විය ප්‍රතිඵල අධීක්ෂණය කිරීමට සහ ඕනෑම මූලපිරීමක ඵලදායිතාවය තක්සේරු කිරීමට උපකාරී වනු ඇත.

සක්‍රීයක 01 හි අරමුණු - දත්ත

- ප්‍රධාන සැපයුම්කරුවන්ගෙන් සහ වැඩසටහන්වලින් දත්ත රැස් කිරීම සඳහා ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් ඇති කිරීම.
- මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා මූලික දර්ශක (ස්ත්‍රී/පුරුෂ භාවය අනුව වෙන් කරන ලද දත්ත ඇතුළුව) ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ වෙනත් දර්ශක පිහිටුවීමට අදාලව නව පර්යේෂණ සිදුකිරීම සහ පවතින පර්යේෂණ දත්ත ඒකාබද්ධ කිරීම.
- මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය, ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ මූල්‍ය, මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ වෙනත් අදාල දර්ශක සඳහා වූ දර්ශකයන් සහ නිර්වචනයන්හි අනුකූලතාව සහතික කිරීම.
- නිවැරදි, අදාල සහ කාලෝචිත දත්ත වෙත පහසුවෙන් ප්‍රවේශවීම සඳහා නියෝජිත ආයතන අතර දත්ත වාර්තා කිරීම සඳහා වූ යාන්ත්‍රණය සංවර්ධනය කිරීම.

4.2 | සක්‍රීයකරු 2 : යටිතල පහසුකම්

ගනුදෙනුකරුවන් ඵලදායී ලෙස ඇගයීමට, දැරිය හැකි නිෂ්පාදන සැපයීමට සහ අඩු වියදම් ක්‍රම ඔස්සේ දුරස්ථ පාරිභෝගිකයින් වෙත ළඟාවීම සඳහා ශක්තිමත් මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්, (නිදසුනක් ලෙස ණය කාර්යාංශ, ගෙවීම් පද්ධති සහ ඇපකර ලේඛණ) මූල්‍ය සේවා සපයන්නට උපකාරී වනු ඇත. දැනට පවතින ණය තොරතුරු පද්ධතිය සහ සුරක්ෂිත ගනුදෙනු රාමුව තවදුරටත් පුළුල් කිරීම සඳහා දැනටමත් ශ්‍රී ලංකාවේ උත්සාහය ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින අතර මෙම උත්සාහයන් ජාතික මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ උපායමාර්ගයන් සඳහා සාරවත්ව සහාය වනු ඇත.

සක්‍රීයක 2 හි අරමුණ - යටිතල පහසුකම්

- ණය තොරතුරු පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම.
- ආරක්ෂිත ගනුදෙනු රාමුව වැඩි දියුණු කිරීම (විශේෂයෙන් වට්ටු දේපල සඳහා).
- සන්නිවේදන යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම (අන්තර්ජාල ආවරණය, ස්මාර්ට් දුරකතන පිළිබඳ අවබෝධය).
- මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගය ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා පාලන ව්‍යුහයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

4.3 | සක්‍රීයක 3 : ප්‍රතිපත්තිමය මෙවලම් සහ නියාමන පරිසරය සක්‍රීය කිරීම

ප්‍රතිපත්තිමය මෙවලම් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා සහාය වන අතරම, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි ක්ෂේත්‍ර හතරෙහිම ප්‍රගතිය ප්‍රශ්න කර ගැනීම සඳහා නියාමන පරිසරයක් සක්‍රීය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. තුලිත නියාමන රාමුවක් තුළින් රටෙහි මූල්‍ය ස්ථායීතාවය සහ පාරිභෝගිකයන්ට ඇති අවදානම අවම කරන අතරම, මූල්‍ය සේවා සපයන්නන්ට නම්‍යශීලී හා නව්‍යකරණයෙන් යුතුව කටයුතු කිරීමට උපකාරී වේ.

සක්‍රීයක 3 හි අරමුණු - ප්‍රතිපත්තිමය මෙවලම් සහ නියාමන පරිසරය සක්‍රීය කිරීම

- දත්ත රහස්‍යභාවය සහ ආරක්ෂාව සඳහා හිතීමය රාමුවක් පිළියෙල කිරීම.
- ප්‍රතිපත්තිමය මෙවලම් භාවිතා කිරීමට සහ අඩු පහසුකම් සහිත ජන කණ්ඩායම් සඳහා සේවා පහසුකම් පුළුල් කිරීමට සැපයුම්කරුවන් දිරිමත් කිරීම.

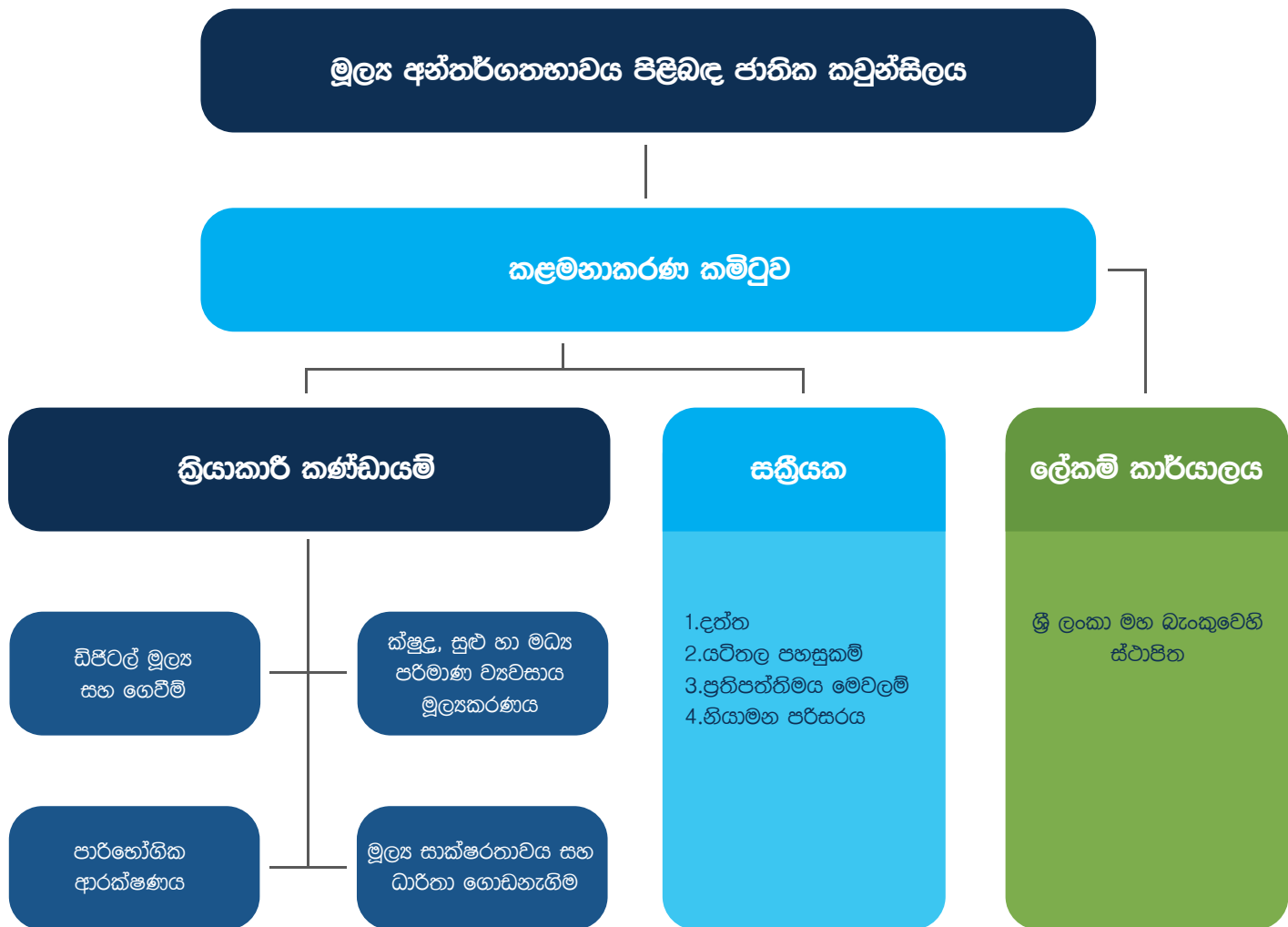

5 | සම්බන්ධීකරණය සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදයන්

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය වලදී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශයේ පාර්ශවකරුවන්ගේ සහයෝගය ඉහළ මට්ටමින් තිබිය යුතු අතර, අධිණාධිකරණයක් තිබීම ද අත්‍යවශ්‍ය වේ. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන කාලය පුරාවටම ප්‍රතිපත්තිමය මගපෙන්වීමක් ලබාදීම අවශ්‍ය වන අතරම මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීම හා ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය සඳහා විධිමත් ක්‍රියාකාරී ආයතන සමූහයක් සමග පැහැදිලි පාලන ව්‍යුහයක් පැවතීම ද අවශ්‍ය වේ.

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි යෝජිත පාලන ව්‍යුහය

රූප සටහන 04

5.1 | මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික කවුන්සිලය

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ග සඳහා සමස්ත නායකත්වය, ප්‍රතිපත්තිමය, මඟපෙන්වීම සහ උපායමාර්ගික මඟපෙන්වීම කවුන්සිලය මගින් ලබාදෙන අතර කළමනාකරණ කමිටුවේ සහ ලේකම් කාර්යාලයේ සහාය ඇතිව මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගය ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව අධීක්ෂණය කරනු ලබයි.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික කවුන්සිලයේ සම සභාපතිත්වය මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති තුමන් විසින් දරන අතර කවුන්සිලය අවම වශයෙන් වසරකට දෙවතාවක් රැස්වනු ඇත.

5.2 | කළමනාකරණ කමිටුව

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික කවුන්සිලයේ මඟපෙන්වීම යටතේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි වදිනෙදා ක්‍රියාවලියේ අධීක්ෂණය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලසුමට අනුකූලව ප්‍රගතිය සහතික කිරීම කළමනාකරණ කමිටුව විසින් සිදුකෙරෙනු ඇත. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ජාතික උපායමාර්ගය පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී සැලසුම ක්‍රියාත්මක කරන සියලුම ආයතනවල ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ගෙන් කළමනාකරණ කමිටුව සමන්විතය.

5.3 | ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම්

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි අවධානය යොමු කරන අංශ හතර සඳහා (ඩිජිටල් මූල්‍ය සහ ගෙවීම්ල ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය මූල්‍යකරණය, පාරිභෝගික ආරක්ෂණය සහ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ධාරිතා ගොඩනැංවීම) එක් එක් ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් පිහිටුවන අතර එය සියලුම සක්‍රීයක (දත්ත, යටිතල පහසුකම් සහ ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් සහ නියාමන පරිසරය) සඳහා එක් ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායමක් පිහිටුවනු ලබයි. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි අවධානය යොමු කරනු ලබන අංශයන් සඳහා උපදේශන සංසදයක් ලෙස ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් ක්‍රියා කරනු ඇත. රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශ මෙන්ම සිවිල් සමාජය ද ඇතුළුව විවිධ වූ පාර්ශවයන්ගෙන් සමන්විත අදාළ ක්ෂේත්‍රයන් හි තාක්ෂණික විශේෂඥතාවයෙන් යුතු අයගෙන් මෙම ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් සමන්විත වේ.

5.4 | මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි ලේකම් කාර්යාලය

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ඉලක්කය ළඟා කරගැනීමට දායක වන විවිධ ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණය සහතික කිරීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ස්ථාපනය කර ඇති ලේකම් කාර්යාලය මගින් සිදුකරනු ලබන අතර මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික කවුන්සිලය, කළමනාකරණ කමිටුව සහ ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් සඳහා තාක්ෂණික සහ පරිපාලනමය සහයෝගය ලබාදෙනු ඇත.

6 | නිරීක්ෂණය සහ ඇගයීම

අධුනික අධීක්ෂණය හා ඇගයීම් ක්‍රමවේදයන් මගින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි අරමුණු සාධනයෙහි ප්‍රගතිය පිළිබඳව සහතික කරනු ලබයි. මෙම ක්‍රියාවලිය මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි අරමුණු සපුරා ගැනීම සඳහා ඇති බාධක හඳුනාගැනීම, ප්‍රතිඵල ඇගයීම සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි අරමුණු සපුරාලීම සඳහා සම්පත් කාර්යක්ෂමව වෙන්කිරීමේ මෙවලමක් ලෙස ක්‍රියා කරනු ඇත.

නිරීක්ෂණ හා ඇගයීම් පද්ධතිය අංග හතරකින් සමන්විත වේ :

- ජාතික ප්‍රමුඛතා වලට අනුකූලව මූලික කාර්ය සාධන දර්ශක සහ ඊට සම්බන්ධ ඉලක්ක ස්ථාපනය කරයි.
- නිරීක්ෂණ හා ඇගයීම් පද්ධතිය සම්බන්ධීකරණය සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ යාන්ත්‍රණය.
- මූල්‍ය සේවාවන් හි ප්‍රවේශය, භාවිතය සහ ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳ පුළුල් දැක්මක් ලබාදෙනු ලබන සැපයුම් සහ ඉල්ලුම් පාර්ශවීය විශ්ලාසනයක මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ දත්ත.
- මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ක්‍රියාකාරකම් වල ප්‍රතිඵල, කාර්යක්ෂමතාවය, ඵලදායිතාවය හා මූලික ප්‍රතිපත්ති යන වැඩසටහන ඇගයීම.

නිරීක්ෂණ සහ ඇගයීම මගින් නිරීක්ෂණය හා ඇගයීම් පද්ධතිය ව්‍යුහගත ක්‍රියාත්මක කිරීම, සම්බන්ධීකරණය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන වල නිරීක්ෂණ සහ ඇගයීම් හැකියාවන් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා තාක්ෂණ විශේෂඥ දැනුම ලබාදීම ලේකම් කාර්යාලය මගින් සිදු කරනු ලබයි. ක්‍රියාත්මක කරන සෑම ආයතනයක්ම ඔවුන්ගේ සාධනය, හිමි කිරීමට ඇති බාධාවන් සහ අපේක්ෂිත හිමි කිරීමේ කාලවකවානු වාර්තා කිරීම සඳහා වගකිව යුතු වේ.

7 | නිගමන සහ ඉදිරි දැක්ම

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් සියලුම පාර්ශවයන් සඳහා ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් ඇතුළුව ප්‍රමිතිගත සහ සම්බන්ධීකරණය කරන ලද ප්‍රවේශයක් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය 2021/2024 මගින් සපයනු ලබන අතර, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා උපායමාර්ගික අරමුණු කාලෝචිතව සාධනය කිරීමටත්, නව මුල පිරීම් ඇති කිරීමටත් දැනට සිටින සහ නව පාර්ශවයන් දිරිමත් කරනු ලබයි.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය යනු ජාතික ප්‍රතිපත්තිමය ලේඛනයක් වන අතර එහි සන්කාරත්වය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ www.cbsl.gov.lk හි දක්වා ඇත.

7.1 | සවිස්තරාත්මක ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලසුම් සහ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් විපරම

සියලුම පාර්ශවකරුවන් විසින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ක්‍රියාකාරකම් සංයුක්ත සහ සවිස්තරාත්මකව ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලසුම් බවට පරිවර්තනය කල යුතු වේ. එමගින් එක් එක් ක්‍රියාව අනුකූලිත කාලානුරූපී භූමිකාවන් සහ වගකීම් පැහැදිලිව නිරූපනය කරනු ලබන අතර සම්පත් අවශ්‍යතා තක්සේරු කරනු ලබයි.

ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලසුම් සකස් කල පසු ඒවා අධීක්ෂණ මෙවලම් බවට ඒකාබද්ධ කල යුතුය.

අඩුණ්ඩ සහ සැලසුම් සහගත ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ දළ විශ්ලේෂණයක් පසු විපරම තුළින් සපයනු ලබන අතර නිරන්තර ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීම සහ අර්ථ දැක්වීම මෙන්ම මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ක්‍රියාවන්ට සම්බන්ධ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල කරා ප්‍රගතිය නිරීක්ෂණය කිරීම මෙමගින් සිදුවේ.

7.2 | දත්ත යටිතල පහසුකම් ශක්තිමත් කිරීම

ඉහළ ගුණත්වය හා අදාළ දත්ත වෙත ප්‍රවේශ වීම, ශක්තිමත් නිරීක්ෂණ සහ ඇගයීම් පද්ධතියක පදනම වන අතර එමගින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි අර්ථ දැක්වා ඇති අරමුණු සහ ක්‍රියාවන් පිළිබඳ පුළුල් අවබෝධයක් ලබාදෙනු ලබයි. ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි දත්ත යටිතල පහසුකම් ව්‍යුහයේ විෂය පථය හා ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීමට දරණ උත්සාහයන්ට ප්‍රමුඛතාවය ලබාදීම ඉතා වැදගත් වේ.

ඉල්ලුම් පාර්ශවීය මාපනයන් වැඩි දියුණු කිරීම මෙන්ම වඩා හොඳ තත්ත්වයේ සහ නිරන්තර සැපයුම් පාර්ශවීය මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ දත්ත සමග ගැලපීම විශේෂයෙන්ම වැදගත් වේ. දත්ත සෘජුවම මූල්‍ය සේවා සපයන්නන්ගෙන් ලබා ගත යුතු අතර ඒවා ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය මූල්‍යකරණය, මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ඩිජිටල් මූල්‍ය සේවාවන්හි භාවිතය ආවරණය විය යුතුය.

7.3 | මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ප්‍රතිඵල සහ අතරමැදි සමාලෝචනයක් සන්නිවේදනය කිරීම

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ උපාය මාර්ගයෙහි ප්‍රගතිය සන්නිවේදනය කිරීම තුළින් පාර්ශවකරුවන් සහ මහජනතාව මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි සාර්ථකත්වයන් හා පවතින අභියෝගයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත හැකි වේ. අර්ධ වාර්ෂික ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රගති වාර්තා මගින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික කවුන්සිලය යාවත්කාලීන කිරීම සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ වාර්ෂික වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීම කාර්ය සාධනය සන්නිවේදනය කල හැකි ක්‍රම 2ක් වේ.

අතරමැදි සමාලෝචන සහ ඇගයීම් සිදු කිරීම, සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි අරමුණු, ප්‍රතිපත්ති ක්ෂේත්‍ර, ඉලක්ක හෝ ක්‍රියාවන් යාවත්කාලීන කිරීම සහ යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම තුළින් ඒවායේ අදාළත්වය පවත්වා ගෙන යා හැකි අතර එමගින් ඔවුන්ට නව අවස්ථාවන් හඳුනාගැනීමට මෙන්ම අවශ්‍ය නම් ගම්‍යතාවය තීව්‍ර කිරීමට ද හැකිවනු ඇත.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන පාර්ශවකරුවන්

1. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
2. මුදල් අමාත්‍යාංශය
3. ඩිජිටල් යටිතල පහසුකම් හා තොරතුරු තාක්ෂණ අමාත්‍යාංශය
4. අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය
5. කාර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය
6. ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය
7. සමෘද්ධි, ගෘහ ආර්ථික, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය, ස්වයං රැකියා ව්‍යාපාර සංවර්ධන සහ උපයෝගීතා රාජ්‍ය සම්පත් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය
8. නිපුණතා සංවර්ධන, වෘත්තීය පුහුණුව, පර්යේෂණ හා සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය
9. පුද්ගලයින් ලියාපදිංචි කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව
10. සමුපාකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
11. ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
12. කොළඹ කොටස් හුවමාරුව
13. ණය තොරතුරු කාර්යාංශය
14. ලංකා ක්ලියර්
15. ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගීතා කොමිෂන් සභාව
16. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව
17. ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව
18. විදුලි සංදේශන නියාමන කොමිෂන් සභාව
19. මුදල් කොමිෂන් සභාව
20. ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය ඔම්බුඩ්ස්මන්
21. ශ්‍රී ලංකා බැංකුකරුවන්ගේ සංගමය
22. ලංකා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තීයයන්ගේ සංගමය
23. ශ්‍රී ලංකා ඊතනන්ස් හවුස් සංගමය

* අදාළ ආයතනවල විෂය පථය වෙනස් වන විට මෙම ආයතන ද වෙනස් විය හැක.

1 | මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණය හැඳින්වීම

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන්නා වූ පුළුල් දර්ශනයක් සැලසුම් කිරීමේදී ඇති බාධක මගහරවා ගැනීම සඳහා වූ දිගු කලක සිට පවතින තොරතුරු වල උපහතභාවය සපුරා ගැනීමේ අරමුණින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි ඉල්ලුම් පාර්ශවයෙහි දත්ත එකතු කිරීම සඳහා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි කොටසක් ලෙස මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණය පවත්වන ලදී. මෙය මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ මූලික සමීක්ෂණය ලෙස සැලකෙන අතර සාක්ෂි මත පදනම් වූ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කිරීම සඳහා රට තුළ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ වඩාත් සවිස්තරාත්මක විග්‍රහයක් ලබාදීමේ අරමුණින් දත්ත සමුදාය යාවත්කාලීන කිරීම සඳහා සෑම වසර තුනකට වරක් මෙම සමීක්ෂණය පවත්වනු ලබයි.

1.1 | සමීක්ෂණයෙහි අභිප්‍රාය

ඉතිරිකිරීම්, ණය ගැනීම්, ඩිජිටල් මූල්‍යකරණය සහ ආයෝජන පමණක් නොව මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණය වැනි මූල්‍ය සේවාවන් ආවරණය කරමින් ප්‍රවේශය, භාවිතය සහ අවබෝධය වැනි විවිධ වූ සංකල්පයන්ගෙන් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි මට්ටම මැනීම සඳහා සමීක්ෂණය සැලසුම් කරන ලදී.

1.2 | අරමුණු

1. රටේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි වත්මන් තත්ත්වය විග්‍රහ කිරීම.
2. ප්‍රතිපත්ති ප්‍රමුඛතාවන් සහ උපායමාර්ගික සැලසුම් සැකසීමට සහාය දැක්වීම සඳහා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගය සංවර්ධනය කිරීමේ දී පාදක වන තොරතුරු ලෙස භාවිතා කිරීම.
3. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගයෙහි සාර්ථකත්වය නිරන්තරයෙන් නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා මැනිය හැකි ඉලක්කයන් සැකසීම.

2 | නියැදි ක්‍රියාවලිය

ජාතික වශයෙන් කුටුම්භයන්ගේ නියැදි නියෝජනය

ප්‍රතිචාර දැක්වූවන් වයස අවුරුදු 18 හෝ ඊට වැඩි වයස් වල පිරිස වේ.

ජාතික මට්ටමින් කුටුම්භ 4,800 ක නියැදියක් නියෝජනය කරමින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණය සිදු කරන ලදී. එම නියැදිය පහත පරිදි අදියර දෙකක් තුළ ස්ථරීකරණය කරන ලදී.

- සෑම දිස්ත්‍රික්කයක් ම ආවරණය වන පරිදි ග්‍රාමීය/නාගරික අංශය තුළ සිටින කුටුම්භයන් ස්ථරීකරණය.
- සෑම ස්ථරයක් තුළම සිටින කුටුම්භයන් හි ප්‍රමාණයට සමානුපාතිකව අනුලු ලෙස ප්‍රාථමික නියැදි ඒකක තෝරා ගැනීම.

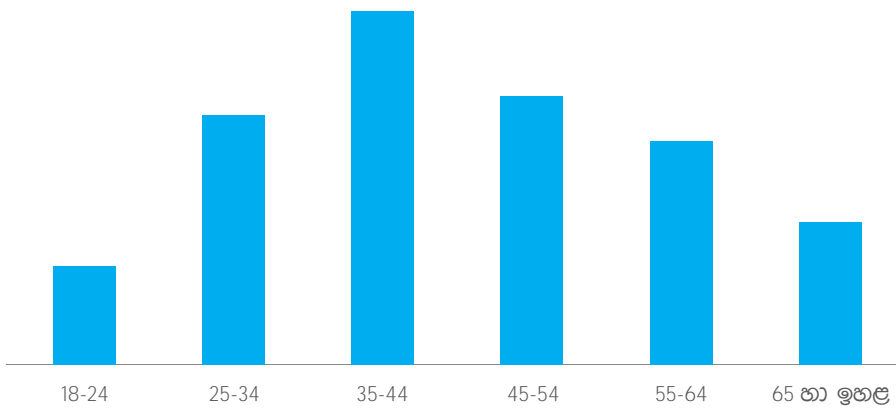
හැක් සෑම අවස්ථාවකදීම කාන්තා නියෝජනය වැඩි කිරීමට කටයුතු කර තිබූ අතර ඔවුන් විසින් දිළිඳුකම පිළිබඳව දැක්වූ ප්‍රතිචාර පිළිබඳව වඩාත් සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

මෙම උත්සාහයන් තුළින් යථාර්ථවාදී නියැදි නියෝජනයක් සහතික කරනු ලබයි.

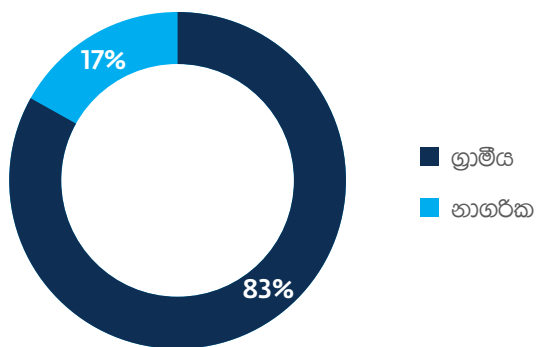
3 | ජන විකාශනයේ පැතිකඩ

නියැදියේ ප්‍රධාන ජන විකාශන ලක්ෂණ

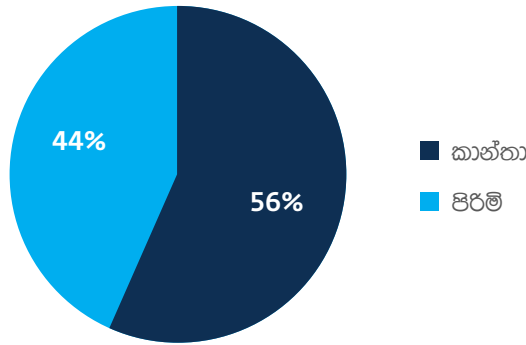
- ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගෙන් වයස අවුරුදු 18 - 97 අතර පරාසයක පැවති අතර ඔවුන්ගේ මධ්‍යන වයස අවුරුදු 45කි.

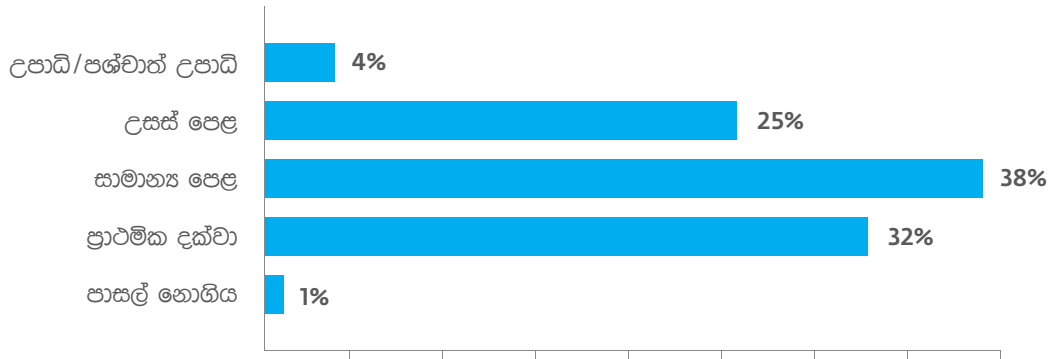
- භූගෝලීය සාධන හා ස්ත්‍රී/පුරුෂ භාවය පිළිබඳ කරුණු තුළින් නියැදිය පැහැදිලි වේ. භූගෝලීය වශයෙන්, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ හැර මහ නගරයක සහ නගරයක “නාගරික” ලෙස සලකනු ලැබීය.

- ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගෙන් සියයට 44ක් පිරිමි පුද්ගලයන් වන අතර සියයට 56ක් කාන්තා පාර්ශවය නියෝජනය විය.

- නියැදියෙහි අධ්‍යාපනයෙහි විෂමතාවය පහත පරිදි වේ.

ප්‍රධාන ජන විකාශන ලක්ෂණ මගින් අනාවරණය වූයේ ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගෙන් වැඩි දෙනෙකු ග්‍රාමීය අංශයට අයත්වන බවත් ඔවුන්ගෙන් විධිමත් අධ්‍යාපනය අනුව ද්විතියික හෝ ඊට ඉහළ මට්ටමක පවතින බවය. ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගේ කාණ්ඩ, ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය සහ වයස් කාණ්ඩ අනුව බෙදීගොස් තිබූ අතර එමගින් ශ්‍රී ලාංකීය ජනගහනයේ ලක්ෂණයන් නිරූපනය විය. ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගෙන් සියයට 50ක් පමණ වයස අවුරුදු 35-54 කාණ්ඩයට අයත් වන අතර ඔවුන් ආර්ථිකමය හා මූල්‍යමය වශයෙන් ක්‍රියාකාරී මට්ටමක සිටින්නන් විය.

4 | අනාවරණය වූ ප්‍රධාන කරුණු

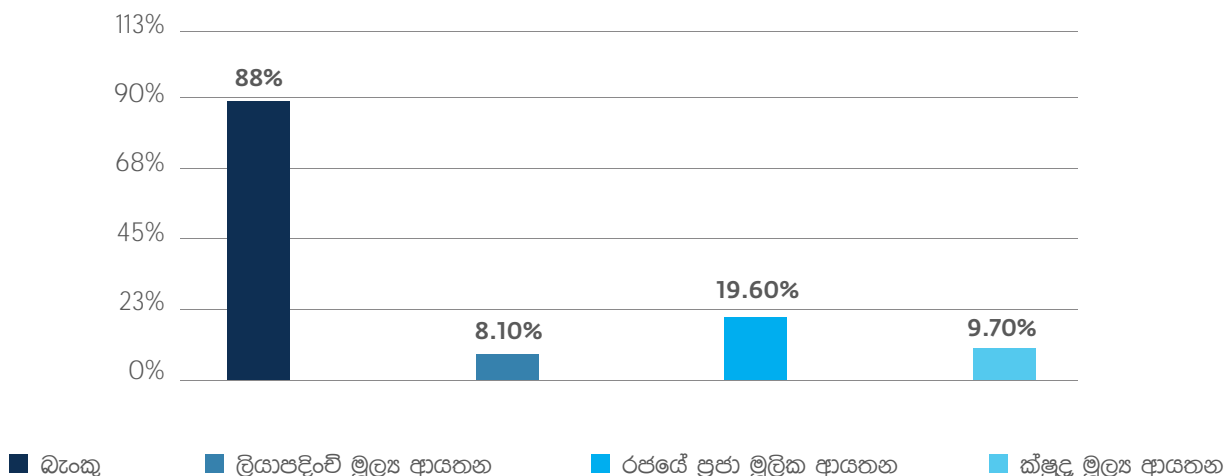
4.1 | ගිණුම් හා ඉතිරිකිරීම්වල හිමිකාරීත්වය

ගිණුමක හිමිකාරීත්වය මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයේ මූලික දර්ශනයක් ලෙස සැලකෙන අතර එය විධිමත් මූල්‍ය ක්‍රමයට ප්‍රවේශයේ මූලික කරුණකි. එමගින් පුද්ගලයින්ට මුදල් ඉතිරි කිරීම, වැටුප් ලැබීම, ප්‍රේෂණ යැවීම හෝ ලැබීම සහ බිල්පත් ගෙවීම පහසුකරයි. ගිණුමක් මගින් මුදල් ගබඩා කර ගැනීම සඳහා ආරක්ෂිත ක්‍රමයන් සපයන අතර එමගින් ඉතිරිකිරීම් දිරිගන්වයි. මෙම විශ්ලේෂණයේ දී, විවිධ විධිමත් මූල්‍ය ආයතනවල පවත්වාගෙන යනු ලබන (ඉතිරිකිරීම් හෝ ජංගම) ගිණුමක් විධිමත් ගිණුමක් ලෙස සලකනු ලබයි⁴.

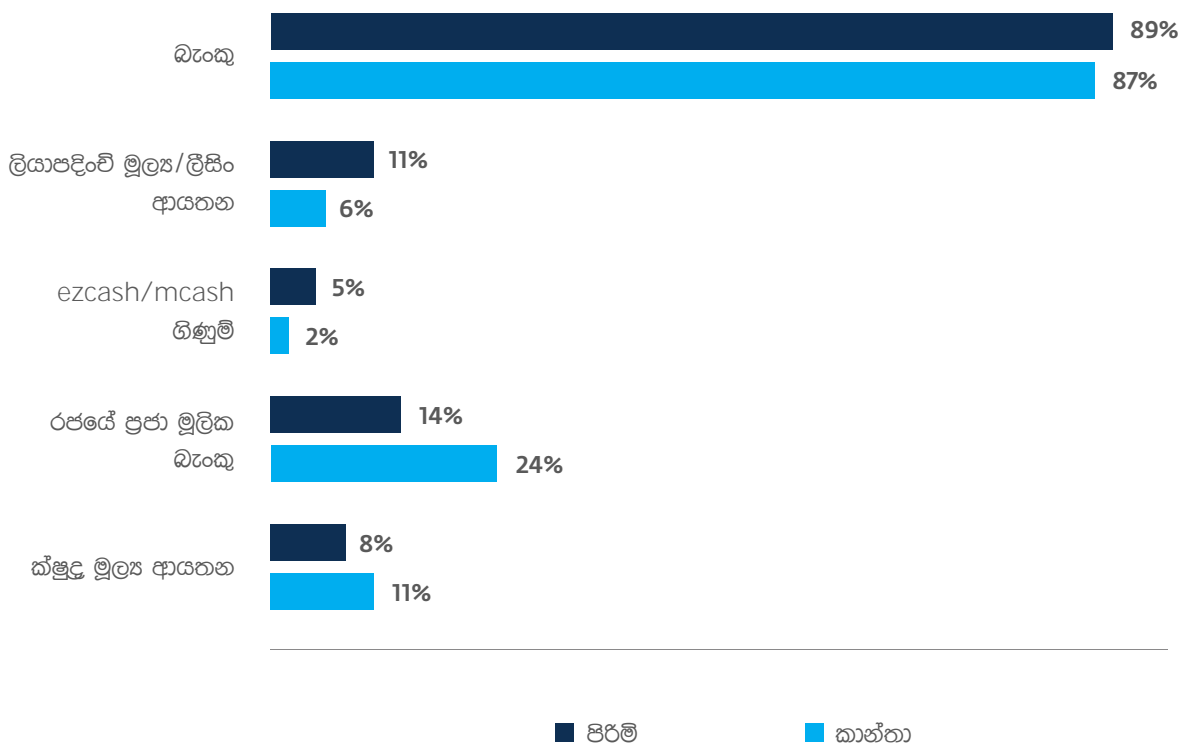
4. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ උපාය මාර්ගයෙහි වර්ගීකරණය මත පදනම්ව මූල්‍ය සේවා සපයන්නන් වර්ගීකරණය කර ඇත. එනම් මූල්‍ය අංශයේ විධිමත් නියාමනයකට විසින් බලපත්‍ර ලබා ඇති බැංකු, මූල්‍ය හා කල්බදු සමාගම් සහ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විධිමත් මූල්‍ය ආයතන ලෙස සැලකේ. රාජ්‍ය හෝ වෙනත් සංවිධාන, සමුපකාර බැංකු සමෘද්ධි බැංකු සහ උකස් ගන්නා ස්ථාන, අර්ධ විධිමත් ආයතන ලෙස හැඳින්වේ. ක්ෂුද්‍ර ආයතනයක ලියාපදිංචි නොවූ මුදල් ණයට දෙන සහ ලියාපදිංචි නොකළ ණය සපයන්නන් අවිධිමත් ආයතන ලෙස හඳුන්වයි.

මූල්‍ය අන්තර්ගතතාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණයට අනුව ගිණුම් හිමිකාරීත්වය සියයට 90ක් පමණ වූ අතර එය ග්ලෝබල් ෆිත්ටෙක් වාර්තා මගින් සනාථ කර ඇති ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාවේ ගිණුම් හිමිකාරීත්වය දකුණු ආසියාවේ වඩාත් ඉහළ අගයක් ගනී⁵. ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගෙන් සියයට 8ක් පමණ නේවාසික විදේශ මුදල් ගිණුම් (RFC) පවත්වාගෙන යනු ලබන අතර ගිණුම් හිමිකාරීත්වය රජයේ ප්‍රජා මූල්‍ය බැංකුවල සියයට 20ක් සහ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන වල සියයට 10ක් පමණ පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

ගිණුම් හිමිකාරීත්වය

ස්ත්‍රී / පුරුෂ ගිණුම් හිමිකාරීත්වය

5. 2017 වර්ෂයෙහි ලෝක බැංකු සමූහයේ ගෝලීය ෆිත්ටෙක් සොයා ගැනීම් වලට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩිහිටියන් ගණන සියයට 74කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් මූල්‍ය ආයතන වල ගිණුම් පවත්වාගෙන ගොස් තිබූ අතර එය දකුණු ආසියාවේ කලාපීය සාමාන්‍ය වූ සියයට 70ට වඩා ඉහළ අගයක් ගන්නා ලදී.

ඉතිරිකිරීමේ අවස්ථා පිළිබඳ දැනුම්වත්තාවය

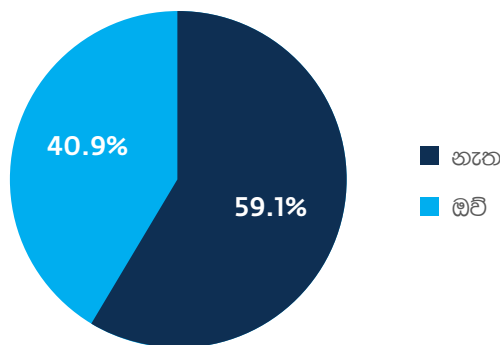
සමස්තයක් ලෙස, ශ්‍රී ලාංකීය වැඩිහිටියන් අතර ඉතිරි කිරීමේ අවස්ථා පිළිබඳ දැනුම්වත්තාවය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ මට්ටමක පවතින බව (සියයට 65) ඉහත ගිණුම් හිමිකාරීත්වය සමග බැලීමේදී සනාථ කරනු ලබයි.

4.2 | ණය ගැනීම් සඳහා වූ ප්‍රවේශය

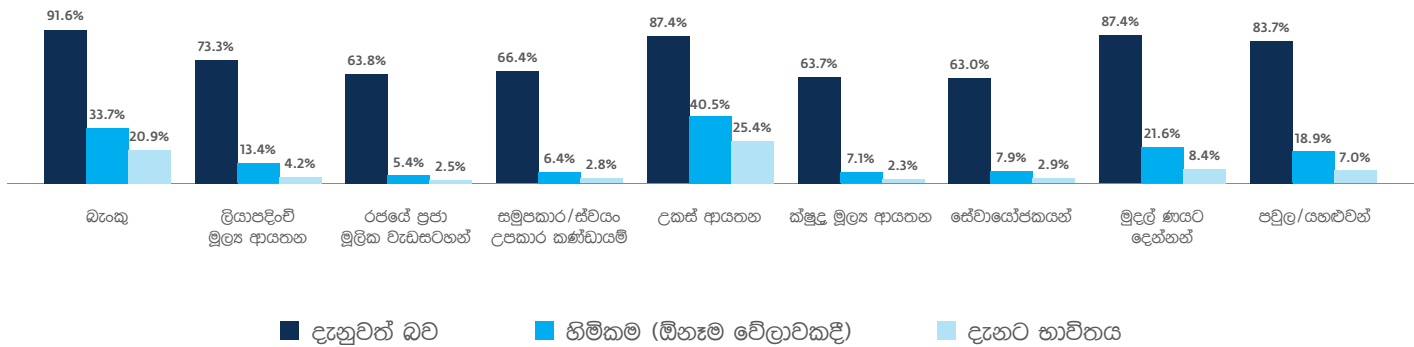
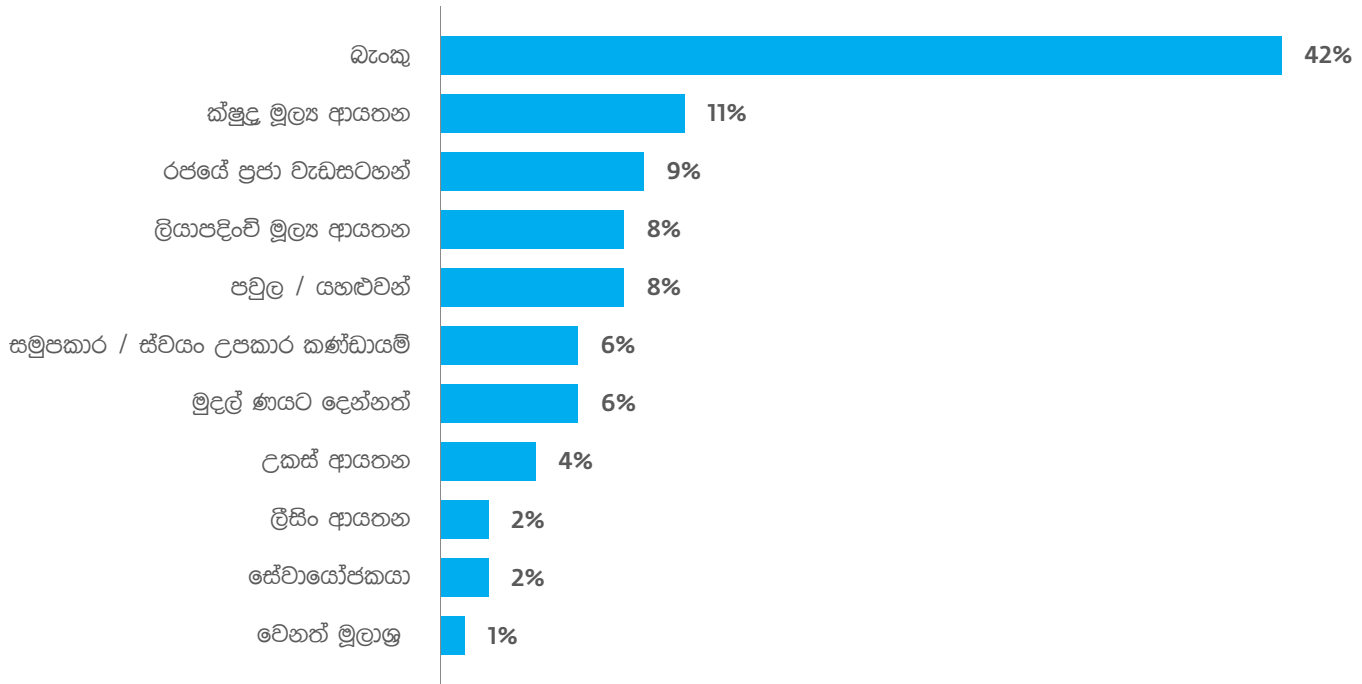
ගිණුම් හිමිකාරීත්වය තුළින් විධිමත් මූල්‍ය පද්ධතියට ප්‍රවේශයන් සපයන අතරම, ණය ලබාගැනීමේදී මෙම ප්‍රවේශය අඩුවෙන් භාවිතා කර ඇති බවක් දක්නට ලැබේ.

මූල්‍ය අන්තර්ගතතාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණයට අනුව, කිසියම් ණය ගැනීමක් වාර්තා කර ඇත්තේ ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගෙන් සියයට 49ක් පමණි. මෙයින් සියයට 52ක් විධිමත් මූල්‍ය ආයතන වනම්, බැංකු, මූල්‍ය සමාගම් සහ ලිසිං සමාගම් වලින් ණය ලබාගෙන ඇති අතර, සියයට 48ක් අර්ධ විධිමත් සහ අවිධිමත් මූල්‍ය ප්‍රභවයන් වනම් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන, රජයේ ප්‍රජා වැඩසටහන්, සමුපකාර වලින් මෙන්ම පවුලේ අය සහ මිතුරන්ගෙන් හා මුදල් ණයට ලබාදෙන්නන්ගෙන් මුදල් ණයට ලබාගෙන ඇත.

පසුගිය මාස 12 දී ඕනෑම ප්‍රභවයකින් මුදල් ණයට ගැනීම

ඉතිරිකිරීමේ අවස්ථා පිළිබඳ දැනුම්වත්භාවය

ණය ලබා ගැනීමේ ප්‍රභවයන් පිළිබඳ ඉහළ මට්ටමේ දැනුම්වත් කිරීම් තිබුණද විශේෂයෙන්ම බැංකු මගින් ණය ලබා ගැනීම පහළ මට්ටමක පවතී. උකස් මධ්‍යස්ථාන වලින් ණය ලබා ගැනීම ශ්‍රී ලාංකීය වැඩිහිටියන් අතර වඩාත් ජනප්‍රියත්වයට පත්වී ඇත. අවිධිමත් අංශය මගින් ණය ලබා ගැනීම සඳහා කාන්තාවන්ගේ යොමුවීම පිරිමින් (සියයට 52) හා සැසඳීමේදී සියයට 62ක් පමණ මට්ටමක විය.

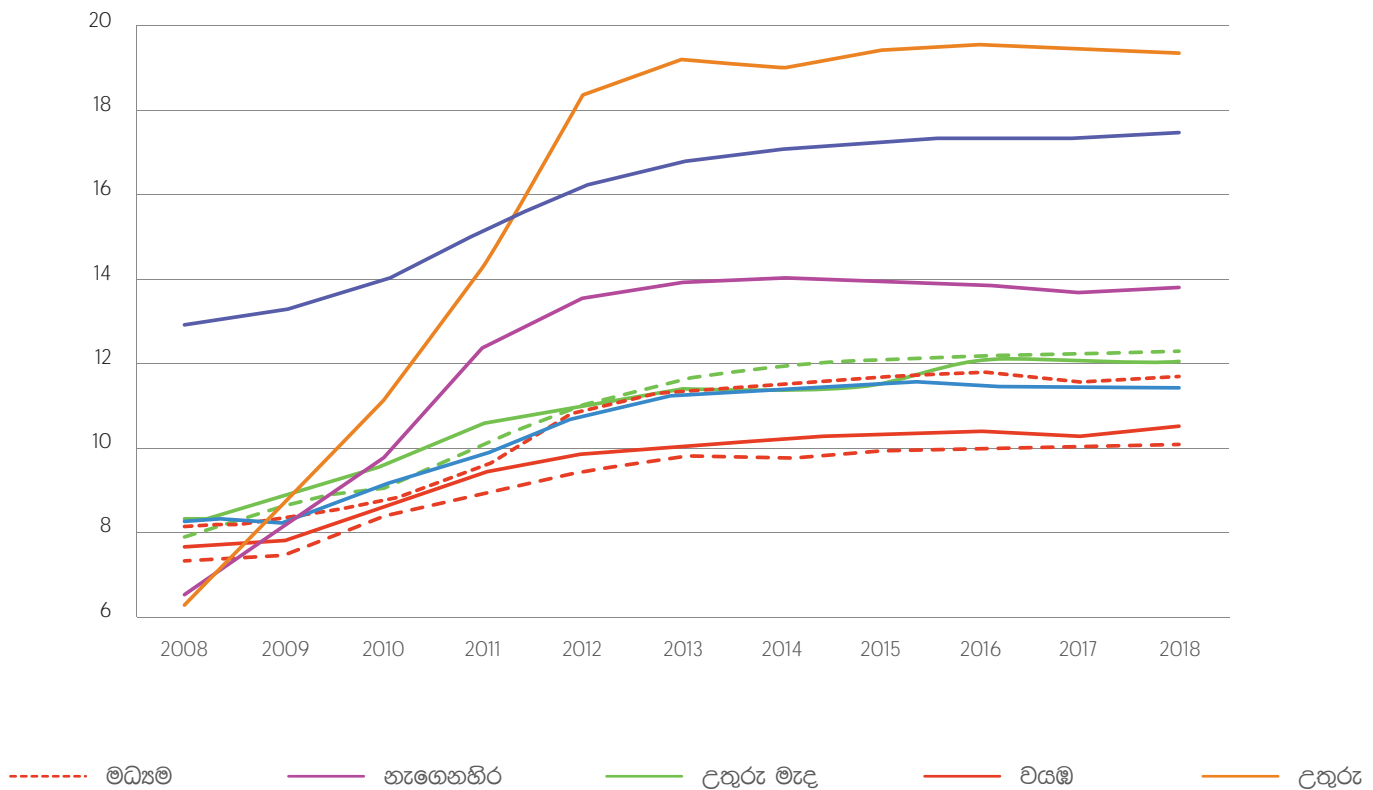

4.3 | බෙදා හැරීමේ මාර්ග සහ මූල්‍ය ගනුදෙනුවල පොදු වර්ගයන්

බැංකු ශාඛා පුළුල් කිරීමේදී රට පුරා මූල්‍ය පහසුකම් බෙදා හැරීමේ මාර්ග වැඩි දියුණු කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිමය උත්සාහය සාර්ථක වී ඇත.

පළාත අනුව ලියාපදිංචි වාණිජ බැංකු සහභාගීත්වය වැඩි දියුණු කිරීම.

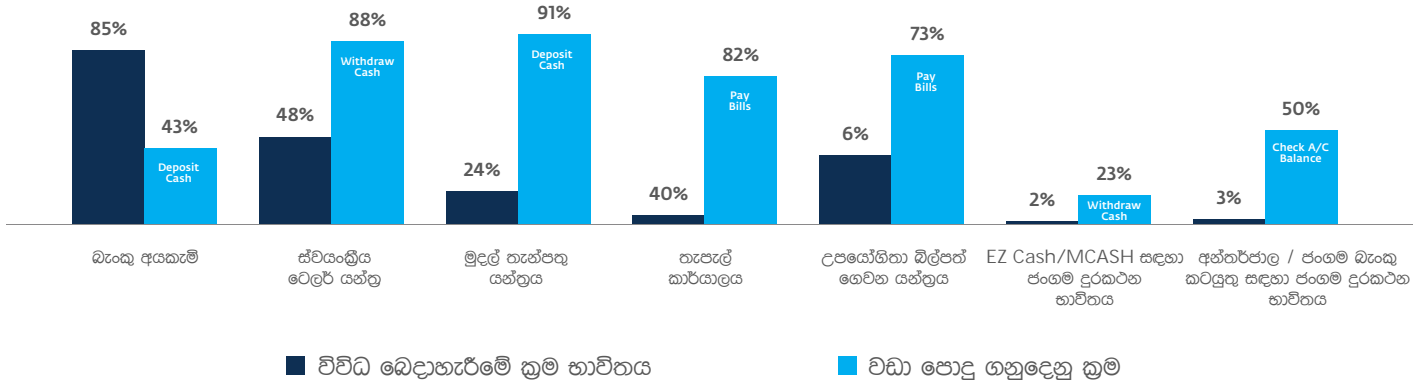
(ජනගහණය 100,000 කට බැංකු ශාඛා ගණන)

බැංකු අයකැමියන් සමග සාම්ප්‍රදායිකව මුහුණට මුහුණ ගනුදෙනු කිරීම. ශ්‍රී ලාංකිකයන් විසින් භාවිත කරනු ලබන ජනප්‍රිය ක්‍රමය ලෙස තවමත් දක්නට ලැබේ. මෙහිදී වඩාත්ම පොදු කරුණක් ලෙස මුදල් තැන්පත් කිරීම දැකගත හැකිවේ.

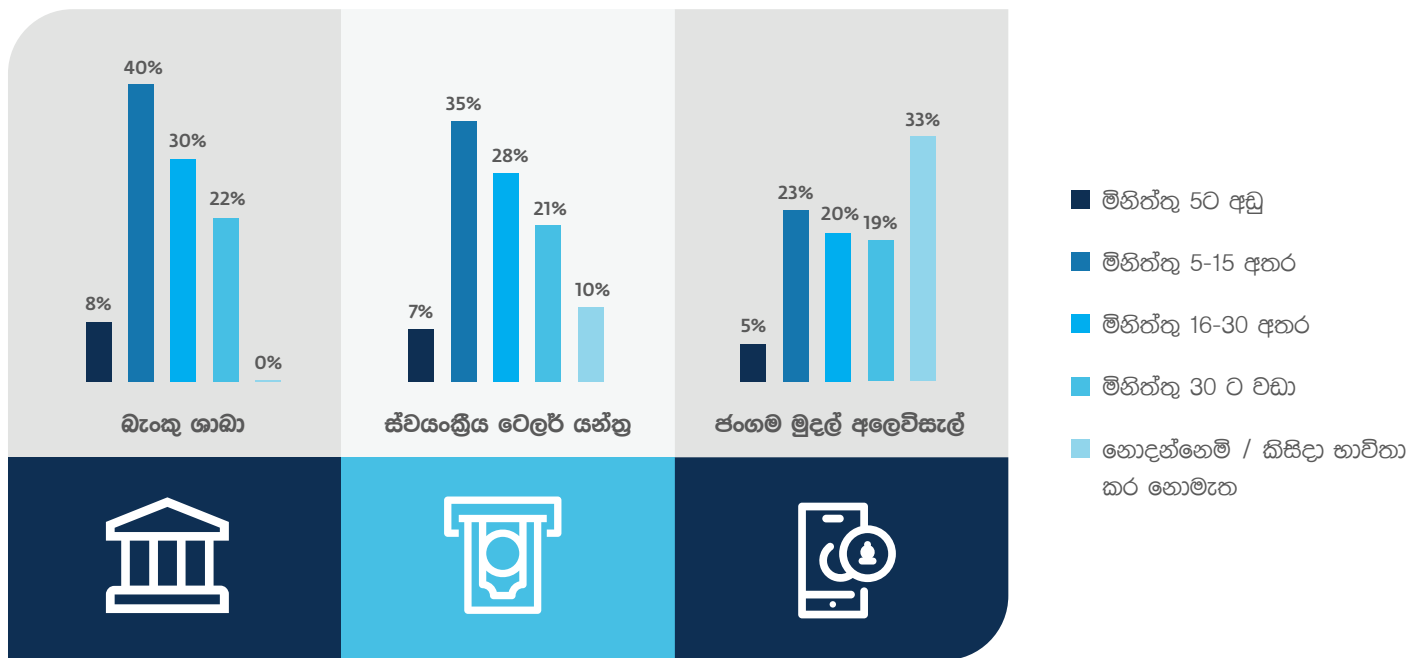
තවද, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර්ස්න්ත්‍ර සහ මුදල් තැන්පතු යන්ත්‍ර වැනි තාක්ෂණික මෙවලම් භාවිතය ද ක්‍රමයෙන් ජනප්‍රිය වී ඇති බවක් පෙන්නුම් කෙරේ.

මූල්‍ය සේවාවන් බෙදාහැරීමේ මාර්ග

අලෙවිසැල්වලට ඇති සම්පන්නවය

ඉහත කරුණු සනාථ කරමින් බැංකු ශාඛා යනු බොහෝ පාරිභෝගිකයින් සඳහා ඇති ආසන්නතම වෙළෙඳසැලයි. විකල්පයක් ලෙස, මෙය හුදෙක් ප්‍රතිචාර දැක්වන්නන්ට වඩාත් හොඳින් දන්නා දෙයක් විය හැකිය.

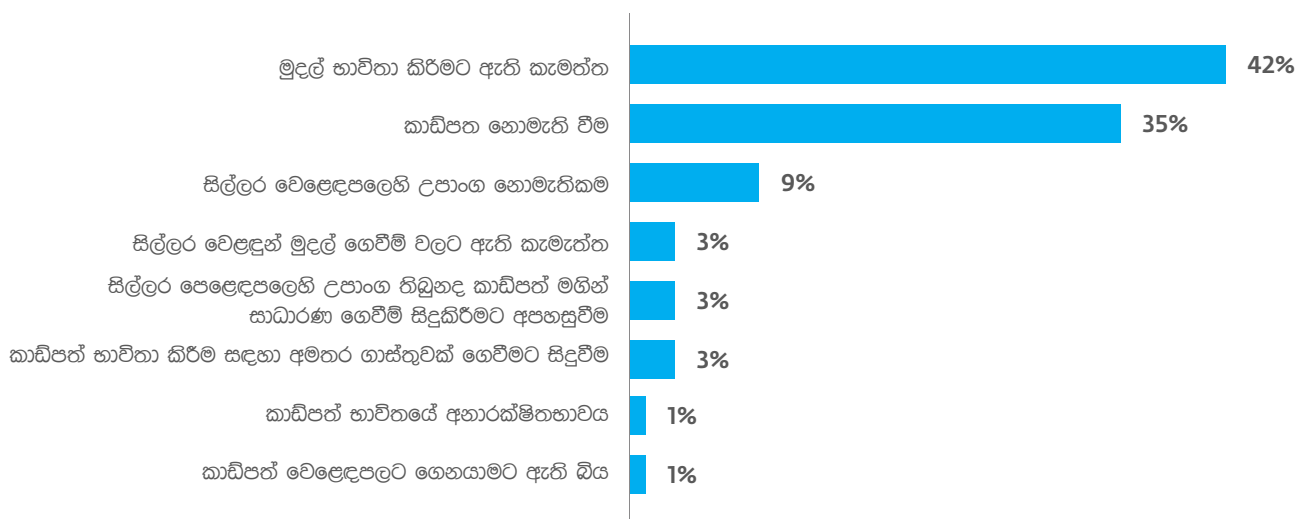

4.4 | ඩිජිටල් මූල්‍යකරණය

ඩිජිටල් මූල්‍යකරණය සඳහා ක්‍රියාකාරී ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග බොහෝමයක් වැඩි දියුණු කර ඇත. ජංගම ජාල ක්‍රියාකරුවන් වැඩි බැංකුතොවන්නන්ට වෙළෙඳපොළ විවෘත වී ඇති අතර පද්ධතිය තුළ අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වය දිරිමත් කිරීම සඳහා ඉලෙක්ට්‍රොනික මුදල් සහ ඩිජිටල් ගෙවීම් සඳහා සක්‍රීය හෙතික හා නියාමන රාමුවක් ස්ථාපිත කිරීම මෙයට ඇතුළත් වේ.

සමීක්ෂණ සොයාගැනීම් වලින් පැහැදිලි වනුයේ මනා පදනමක් තිබියදීත් ඉලෙක්ට්‍රොනික තොග සහ සිල්ලර ගෙවීම් වැඩි කිරීම සඳහා සැලකිය යුතු අවස්ථාවන් ඇති බවයි.

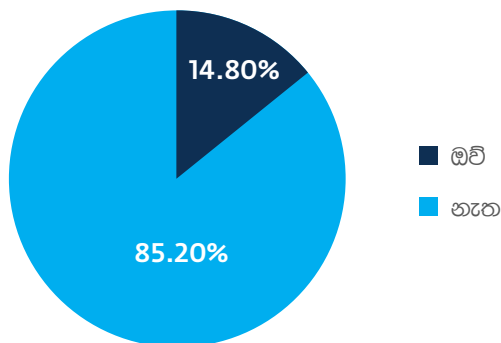
තොග/සිල්ලර ගෙවීම් සඳහා කාඩ්පත් භාවිතා නොකිරීමට හේතු

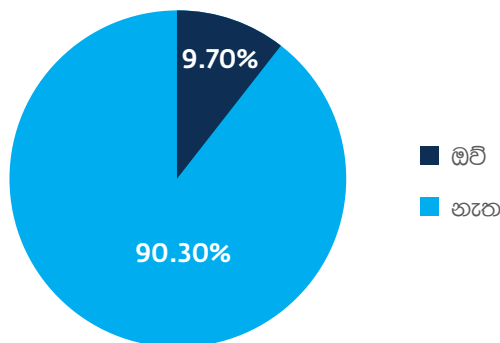
ගෙවීම් කාඩ්පත්වල හිමිකාරීත්වය වැඩිවුවද, ඒවායෙහි භාවිතය අඩු මට්ටමක පවතින අතර බැංකු ගිණුම්වල හිමිකාරීත්වයෙහි, සහ භාවිතයෙහි ද ඒ හා සමාන ප්‍රවණතාවන් පිළිබිඹු කරයි.

ගෙවීම් කාඩ්පත්වල හිමිකාරීත්වය සහ භාවිතය

සිල්ලර වෙළඳාම් වල දී ගෙවීම් කිරීම සඳහා හර කාඩ්පත් / ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර කාඩ්පත් භාවිතය

සිල්ලර වෙළඳාම් වල දී ගෙවීම් කිරීම සඳහා ණය කාඩ්පත් භාවිතය

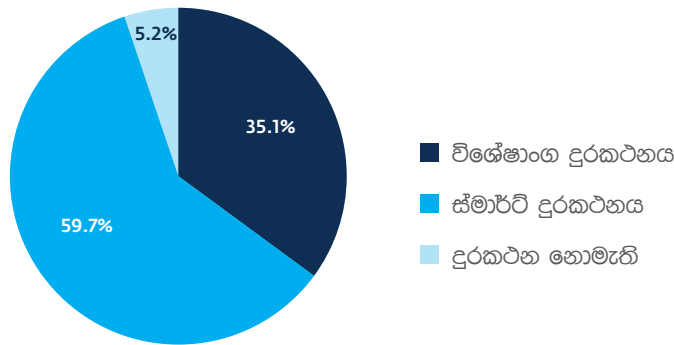
ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගෙන් සියයට 51කට වැඩි ප්‍රමාණයකට හර කාඩ්පත් හිමිකරුවන් වූවද, වෙළෙඳසැල් වලට ගෙවීම් කිරීම සඳහා වම කාඩ්පත් භාවිතා කර ඇත්තේ සියයට 14.8 ක් පමණ ප්‍රමාණයකි. ණය කාඩ්පත් භාවිතය ඊටත් වඩා සියයට 9.37 කින් පහළ මට්ටමක පවතී.

ස්ත්‍රී පුරුෂ දෘෂ්ඨි කෝණයෙන් බලන කල පිරිමි පාර්ශවයේ හර කාඩ්පත් භාවිතය සියයට 41ක් පමණ වූ අතර ඊට සාපේක්ෂව කාන්තාවන්ගෙන් සියයට 35 ක් හර කාඩ්පත් භාවිතා කරයි. තවද සිල්ලර වෙළෙඳසැල් හි දී හර හෝ ණය කාඩ්පත් භාවිතා කිරීම පිරිමින්ට සාපේක්ෂව කාන්තාවන් අඩු මට්ටමක් පෙන්නුම් කරයි.

4.5 | ජංගම හා අන්තර්ජාල ගෙවීම්

ජංගම දුරකථන භාවිතය සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, සමීක්ෂණයට අනුව ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගෙන් සියයට 82 ක ප්‍රමාණයක් ජංගම දුරකථන හිමිකාරීත්වය දරන ලදී.

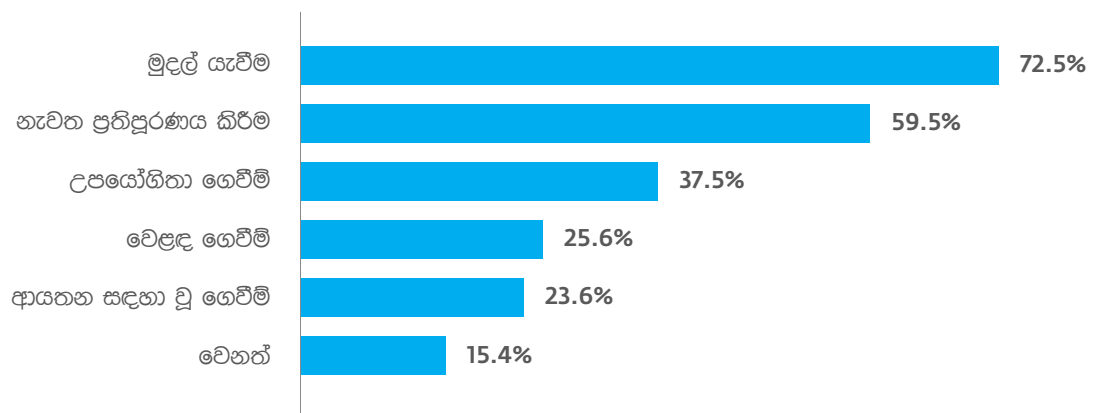
මෙහිදී නැවතත් ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපාර්ශවයෙහිම ජංගම දුරකථන හිමිකාරීත්වයෙහි පරතරයක් දක්නට ලැබෙන අතර, කාන්තා පාර්ශවය ජංගම දුරකතන හිමිකාරීත්වය වූ සියයට 79ට සාපේක්ෂව පුරුෂ පාර්ශවයේ ජංගම දුරකතන හිමිකාරීත්වය සියයට 86ක් විය. ස්මාර්ට් ජංගම දුරකථන භාවිතය හා සසඳන කල තවමත් ඉහළ මට්ටමක ජනප්‍රියත්වයක් දක්නට ලැබෙන්නේ විශේෂාංග ජංගම දුරකථන (සියයට 61) භාවිතයටයි.

ඩිජිටල් පහසුකම් භාවිතය පිලිබඳව ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපාර්ශවය සලකා බැලීමේදී තව දුරටත් පැහැදිලිවන්නේ පිරිමින් ජංගම මුදල් භාවිතය සම්බන්ධයෙන් වූ අනුපාතයට (සියයට 4.9) සාපේක්ෂව කාන්තාවන් සියයට 1.2ක් පමණ පිරිසක් ජංගම මුදල් භාවිතා කරනු ලබන බවයි.

ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගෙන් සියයට 90කට වඩා වැඩි ජංගම දුරකථන හිමිකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කරන අතර වම පුද්ගලයින් අතුරින් සියයට 80 කට පමණ ජංගම දුරකථන හා ජංගම මුදල් සේවාවන් පවතී. නමුත් ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩිහිටි ජනගහණය සියයට 2කට පමණ ජංගම දුරකථන ගිණුමක් ඇති අතර වය කලාපීය රටවලට සාපේක්ෂව සැලකිය යුතු ලෙස පහළ මට්ටමක පවතී. (දකුණු ආසියාවේ සියයට 4කි. 2017, ශ්‍රී ලෝක බැංකු වාර්තාවකි).

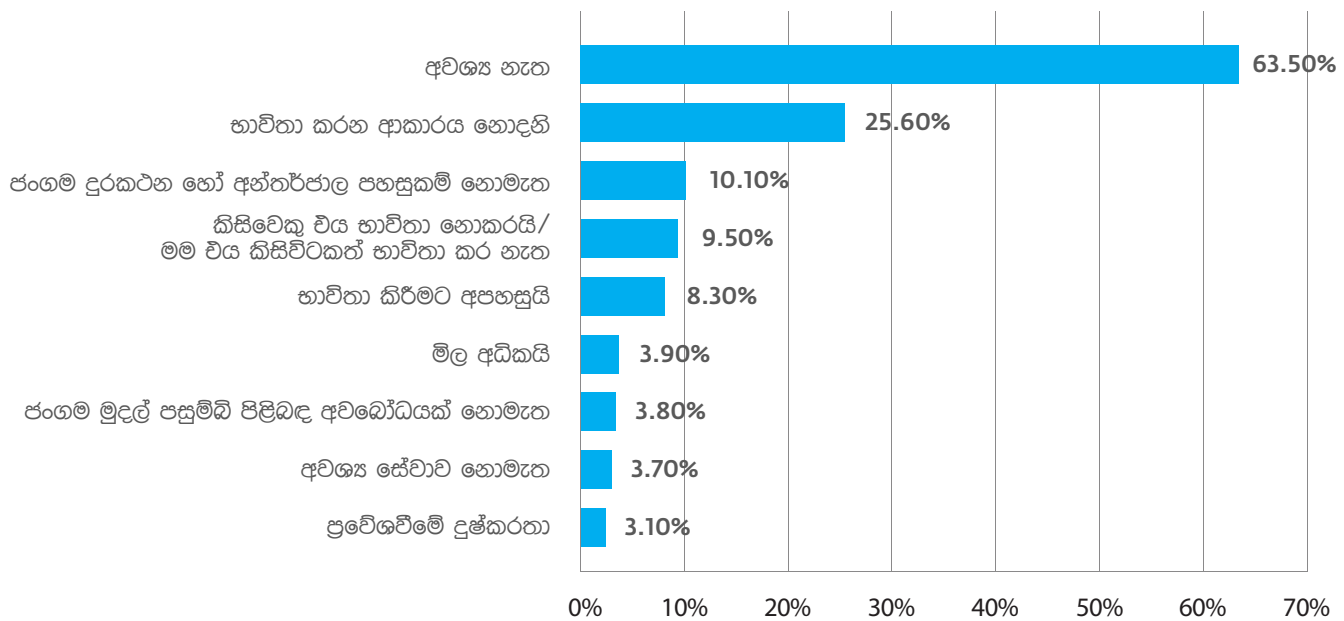
ජංගම මුදල් ගිණුම් භාවිතය

ජංගම මුදල් ගිණුම් හිමිකරුවන්ගෙන් බහුතරයක් මුදල් යැවීමට හෝ දුරකථන සඳහා මුදල් පුර්ණය කිරීමට ඔවුන්ගේ ගිණුම් භාවිතා කර ඇති අතර සියයට 30 කට වඩා අඩු සංඛ්‍යාවක් වෙළඳපොළ ගෙවීම් සඳහා ඔවුන්ගේ ගිණුම් භාවිතා කරයි.

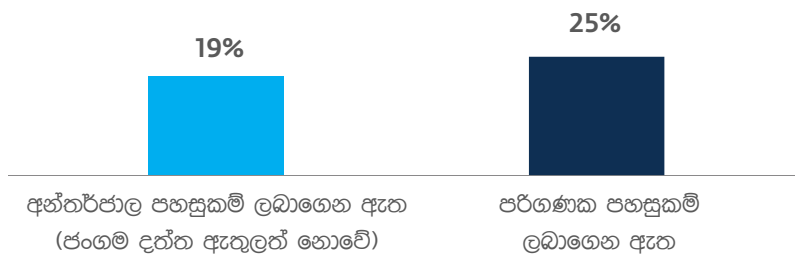
ජංගම මුදල් ගිණුම්වල හිමිකාරීත්වය සාපේක්ෂව අඩු මට්ටමක පවතින අතර ජංගම මුදල් ගිණුම් සඳහා දායකවන්නන්ගේ නිරන්තර භාවිතය ද අඩු මට්ටමක පවතී. ඒ සඳහා හේතු වී ඇත්තේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව නොදැනීම හා විය භාවිතා කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් නොමැතිකමයි.

ජංගම මුදල් පසුම්බි භාවිතා නොකිරීමට හේතු

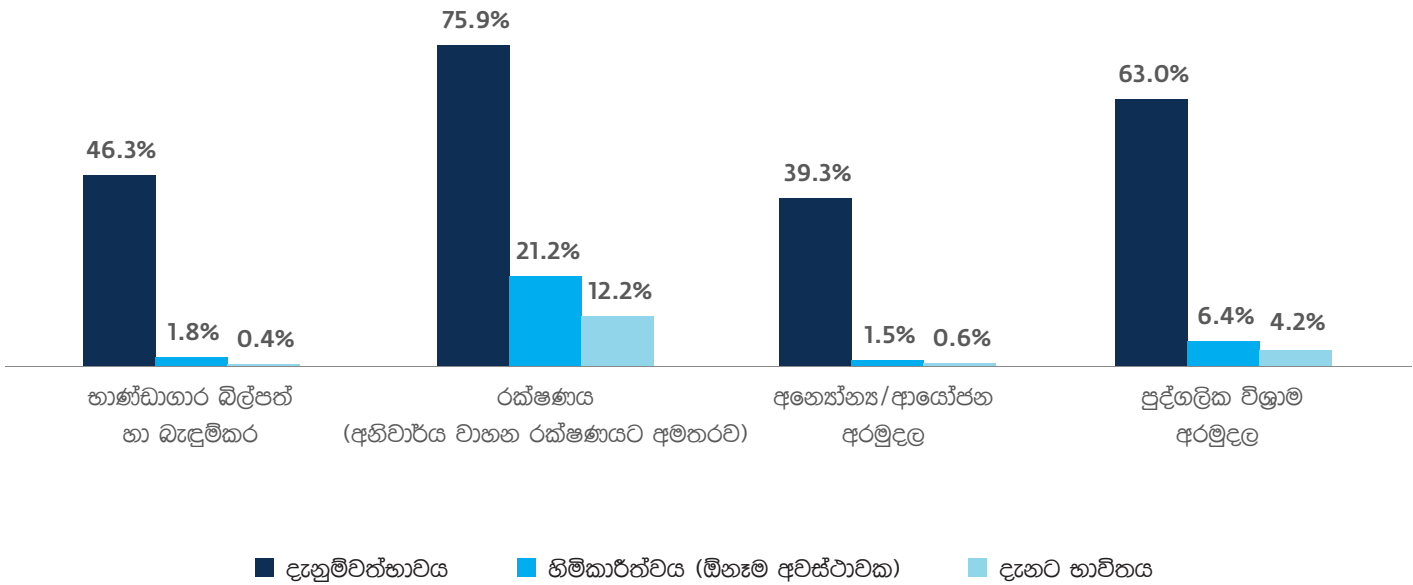
බොහෝ ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට ජංගම දුරකථන සඳහා ප්‍රවේශය සියයට 80ක් පමණ (ජංගම නොවන) අන්තර්ජාල පහසුකම් සඳහා ප්‍රවේශය සියයට 19ක සහ පරිගනක භාවිතය සඳහා ප්‍රවේශය සියයට 25ක පමණ අඩු මට්ටමක පවතී.

අන්තර්ජාල පහසුකම් ඇති වැඩිහිටියන්ගේ ප්‍රතිශතය

4.6 | ආයෝජන හා රක්ෂණය

අනෙකුත් මූල්‍ය හිඟ්පාදන සහ සේවාවන් පිළිබඳ ඇති දැනුම්වත්භාවයට සාපේක්ෂව පවතින ආයෝජන හිඟ්පාදනයන් පිළිබඳව ඇති දැනුම්වත්භාවය අඩුය.

කෙසේවෙතත්, ශ්‍රී ලාංකික වැඩිහිටියන්ගෙන් සියයට 21 කට පමණ රක්ෂණවරණයක් ඇති බවට වාර්තා වී තිබුණ ද ඔවුන්ගෙන් සියයට 86ක් සඳහා පිවිස රක්ෂණවරණයක් පවතී. කාන්තාවන්ට වඩා පිරිමින් රක්ෂණවරණයක් ලබා තිබීම තරමක ඉහළ මට්මක පැවතිය ද (සියයට 23 හා සියයට 20) කාන්තාවන්ගෙන් සියයට 88කට පිවිස රක්ෂණයද, සියයට 22 කට සෞඛ්‍ය රක්ෂණය ද ඇත. ඊට සමගාමීව පිරිමින්ගෙන් සියයට 83ක් සඳහා පිවිස රක්ෂණයක් ඇති අතර සියයට 18 ක් සඳහා සෞඛ්‍ය රක්ෂණයක් ඇත.

4.7 | මූල්‍ය සාර්භෝගික ආරක්ෂණය

ශ්‍රී ලංකාවේ පුද්ගලයින්ගෙන් සියයට 90කට බැංකු ගිණුමක් පවතී. එමෙන්ම ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගෙන් සියයට 9ක් පමණ නේවාසික විදේශ මුදල් ගිණුම් පවත්වාගෙන යනු ලබන අතර ප්‍රජා බැංකුවල සියයට 20ක් පමණ සහ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන වල සියයට 10ක් පමණ ගිණුම් පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හෝ වෙනත් නියාමන ආයතනයක් මගින් බලපත්‍රලාභී බැංකු සහ බලපත්‍ර ලාභී මූල්‍ය සමාගම් හෝ බලපත්‍රලාභී රක්ෂණ සමාගම් වැනි මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණය කරන බව ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගෙන් සියයට 70ක් පමණ දන්නා කරුණකි.

එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් අධීක්ෂණය නොවන අවිධිමත් මූල්‍ය ආයතන සමග ගනුදෙනු කිරීමේ අවදානම පිළිබඳව සියයට 65.2 ක පමණ ප්‍රමාණයක් දැනුවත්ව ඇත.

තවද, සමීක්ෂණ සොයාගැනීම් වලින් හෙළිවූයේ, ප්‍රතිචාර දැක්වූවන් අතර පොලී අනුපාතය පිළිබඳව තරමක් අඩු අවබෝධයක් පවතින බවයි. සියයට 56ක් පමණ ණය ලබා ගැනීමේදී වෙනත් විකල්ප සැපයුම්කරුවන්ගේ පොලී අනුපාත සංසන්දනය කර නොමැති අතර ඔවුන්ගෙන් සියයට 67කට වඩා වැඩි පිරිසක් එය අවශ්‍ය නොවන බව විශ්වාස කරනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
இலங்கை மத்திய வங்கி
CENTRAL BANK OF SRI LANKA

IFC

International
Finance Corporation
WORLD BANK GROUP

Creating Markets, Creating Opportunities

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
නො.30, ජනාධිපති මාවත
කොළඹ 01
ශ්‍රී ලංකාව

